

СТО СЕДЕМДЕСЕТ И ВТОРО ЗАСЕДАНИЕ

София, вторник, 2 юли 1991 г.

(Открито в 15 ч. и 10 м.)

Председателствували: председателят Николай Тодоров

Секретар: Александър Стамболийски

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (*звъни*): Господа, има необходимия кворум. Обявявам днешното заседание за открито. Проектът за дневен ред ви е раздален.

1. Първо четене на законопроекта за кооперациите.

2. Второ четене на законопроекта за устройство на Министерството на вътрешните работи.

3. Първо четене на законопроекта за актуализиране на държавния бюджет на Република България за 1991 г.

4. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси.

5. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход.

6. Първо четене на законопроекта за изменение на Закона за административното производство.

Има ли желаещи за изказвания по дневния ред. Господин Добрин Мичев има думата.

ДОБРИН МИЧЕВ: Господин председателю, господа народни представители! През последните дни сме свидетели на драматичните и кървави събития в нашата западна съседка Югославия. Под напора на демократичните сили се рушат устоите на последната крепост на тоталитарната система на Балканите. Рухва изкуственото създание на Версайската система - държавата Югославия, където в продължение на повече от 70 години беше установено безпределното господство на великосръбския шовинизъм и жестокото потисничество на несръбските народи, включително и на македонските и на западноукраинските българи. Това политическо господство на Сърбия беше стократно изявено по време на всевластничеството на жестокия режим на Тито, който под прикритието на необвързаност и борба против сталинизма, превърна Югославия в истинска тюрма на народите. С огън и меч започна създаването на така наречената македонска нация и преследването на всичко българско във Вардарска Македония и западните покрайнини.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Какво ви е предложението? Дайте го по-кратко. Не можем да обсъждаме един такъв въпрос. Дайте го по-кратко! Да не споделяме чувствата само.

ДОБРИН МИЧЕВ: България е особено чувствителна към събитията в Югославия, тъй като там съществува повече от един милион и половина българско население. Но Президентът на Република България и министърът на външните работи, изразявайки своята позиция, побързаха да заявят, че тези събития били чисто нейна вътрешна работа, че те били за запазване...

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля ви се. *(Изключва микрофоните.)* Декларация не може да се чете сега.

ДОБРИН МИЧЕВ: Аз искам само да се аргументирам.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Вие четете декларация.

ДОБРИН МИЧЕВ: Моля ви се, аз излизам пред Великото Народно събрание за втори път. Протестирам, че неговото ръководство ми отнема думата.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля ви се, нямате право да протестираме, а само за предложение.

ДОБРИН МИЧЕВ: Изхождайки от разсъжденията, за които не ми даде ръководството думата, за да ги изложа пред вас, предлагам на Бюрото на Великото Народно събрание в дневния ред на пленарно заседание през следващите дни да изслуша информация от Министерство на външните работи и на Комисията по национална сигурност за събитията в Югославия и положението на българо-югославската граница. След дебатите по тази информация Великото Народно събрание да излезе с декларация в подкрепа на демократичните процеси в Югославия и стремежа на македонските българи към независимост и държавен суверенитет. Историята няма да ни прости нашата безгрижност към съдбите на нашите сънародници в Югославия.

ИВАН ПЪРВАНОВ (от място): Не го прекъсвайте.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Благодаря. Бюрото ще вземе под внимание Вашето предложение и ще подготви съответните мерки за обсъждане на този въпрос, ако стане нужда.

Господин Ахрянов, имате думата.

АНГЕЛ АХРЯНОВ: Господин председателю, уважаеми колеги, преди да направя конкретното си предложение за точка в дневния ред, позволете ми да прочета един много кратък текст - буквално няколко изречения. Това е една декларация, която беше гласувана на заседанието на Националния комитет на Българската социалдемократическа партия и засяга пряко нашата работа във Великото Народно събрание

"Националният комитет на Българската социалдемократическа партия изказва своя протест срещу решението на Седмото Велико Народно събрание от 17 юни 1991 г., насочено към ограничаване правото на свободна творческа изява на журналистите от радиото и телевизията. Стремежът към демокрация с мирни и законни средства не може да оправдае забраната на свободното слово. Точно обратното. Свободата на словото е главното условие за мирен преход към демокрация. Социалдемократията винаги е била, е и ще бъде защитник на свободното слово в България. Народният представител д-р Григор Шишков от името на Парламентарната група на БСДП призова да не се приеме предложеното решение от Комисията по радио и телевизия, поддържано от БСП. При гласуването част от депутатите на БСДП напуснаха залата в знак на протест, а тези, които останаха, гласуваха против.

Националният комитет на Българската социалдемократическа партия предлага на парламентарната група на партията да внесе предложение за отмяна на това решение. Свободата на словото в България трябва да бъде защитена в зората на демокрацията."

Тъй като парламентарната група на Българската социалдемократическа партия приема това предложение, предлагаме да бъде включена още в днешния дневен ред точката за преразглеждане и отмяна на решението, предложено от Комисията по радио и телевизия.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Други желаещи? Господин Тодоров.

ГЕОРГИ ТОДОРОВ: Господин председател, колеги! Достатъчно е претрупан дневният ред. Аз няма да предлагам допълнителна точка. Имайки предвид желанието да влезе в пленарно заседание законопроектът за устройство на Министерството на вътрешните работи, предлагам от второ място да премине на първо. В случай че не бъде прието моето предложение, предлагам Бюро да определи времетраенето на разглеждането на първо четене на законопроекта за кооперациите, за да може законопроектът за устройство на Министерство на вътрешните работи да мине на днешното пленарно заседание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Близнаков поиска думата.

НИКОЛАЙ БЛИЗНАКОВ: Законопроектът за кооперациите, за държавния бюджет и другите законопроекти, включени в днешния дневен ред, са наистина належащи, но аз искам да призова днес или в най-близко време в дневния ред на Великото Народно събрание да бъде включен законопроектът за приватизацията и също така законопроектът за връщането на отнетата собственост по време на национализациите. Това са законопроекти, които, убеден съм, българският народ очаква с най-голямо внимание, мисля с по-голямо нетър-

пение дори и от Конституцията. Много моля, за вашата подкрепа в близките дни тези законопроекти да бъдат подложени на обсъждане.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Шиваров поиска думата.

СВЕТОСЛАВ ШИВАРОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми колеги! Предлагам Законът за бюджета да бъде снет от днешния дневен ред. Мисля, че няма да бъде правилно, обсъждането на закона да стане в отсъствие на министър Иван Костов.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Андреев има думата.

КОСТА АНДРЕЕВ: Драги колеги, аз вземам думата по повод на предложението на господин Ахрянов. Няма да спорим тук за свободата на словото. Мисля, че това предложение, което се прави, трябва преди всичко да бъде разгледано в Комисията по радио и телевизия, преди да постъпи тук, в пленарно заседание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Иванов поиска думата. Дайте все пак по дневния ред.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ (Зелена партия): Аз искам да направя предложение за дневния ред. Но преди това декларирам своята подкрепа за предложението, което направи господин Ахрянов от БСДП по въпроса за радиото и телевизията и изобщо за средствата за масова информация и също така предложението на господин Близнаков за необходимостта от срочно разглеждане на Закона за приватизацията и реституцията на собствеността през идните дни.

Искам да напомним на уважаемите колеги народни представители и особено на Бюрото на Великото Народно събрание за това, че на 26 юни една работна група по въпросите на селското стопанство разгледа необходимостта от някои промени в Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи и в правилника за приложението му, а също и въпроса за отмяната на Указ 922 и излезе с единодушни предложения, които тук бяха прочетени от господин Никодим Попов, заместник-председател на Великото Народно събрание. Аз питам Бюрото защо до днес нищо не е внесено в пленарна зала и кога това ще бъде направено? Надявам се, да стане още през следващите дни. Става дума за една поправка към този закон. Отмяната на Указ 922, разбирам, че тя може да стане като преходна алинея в Закона за конкуренцията, който сега гледаме, но ставаше дума също и за решение на Великото Народно събрание за определени промени в Правилника за приложение на Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи.

Предлагам тази материя да бъде разгледана още утре или през най-близките дни.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: И така, господа, да обобщим с няколко думи. Тук се направиха предложения за допълване на дневния ред. По някои от тях взех предварително отношение. Ще подготвим текст. Искам да кажа на господин Ахрянов - все пак, за да разглеждаме отмяна на едно решение, нека да постъпи при нас конкретно предложение или от комисията, или от нейното ръководство и тогава да го внесем в дневния ред. По въпроса за бюджета - нямам нищо против да го отложим, но същевременно в списъка стоят 28 души за изказване. Преди да замине господин Костов, ние говорихме. Той иска на всяка цена да присъства, когато наближи окончателното приемане на бюджета, но бихме могли да отложим и по-назад. Да облекчим самото обсъждане, като повикаме представител на министерството, който да присъства, ако стигнем до тази точка.

Що се отнася до приватизацията, законопроектът още не е внесен окончателно. Почти е готов. Вероятно това ще стане, ако не утре, през тази седмица - във всеки случай се предвижда внасянето на Закона за приватизацията.

Това, което повдигна господин Иванов за Указ 992, внесен от господин Никодим Попов, ако погледнете внимателно в Закона за кооперациите, в Преходните разпоредби съществува специален член, който го отменя ... Така че имат се предвид и другите закони.

Предлагам разискването по първа точка, да продължи не повече от един час, за да имаме възможност да разгледаме след това на второ четене законопроекта за устройството на Министерството на вътрешните работи.

И така, предлагам да гласуваме дневния ред така, както е представен за днес.

Моля, гласувайте!

От 247 гласували народни представители - 232 са гласували за, 8 - против, и 7 въздържали се.

Приема се следният

ДНЕВЕН РЕД:

1. Първо четене на законопроекта за кооперациите.
2. Второ четене на законопроекта за устройство на Министерството на вътрешните работи.
3. Първо четене на законопроекта за актуализиране на държавния бюджет на Република България за 1991 г.
4. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси.

5. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход.

6. Първо четене на законопроекта за изменение на Закона за административното производство.

Преминаваме към разглеждането на точка първа:

ПЪРВО ЧЕТЕНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА КООПЕРАЦИИТЕ

Първ поиска думата господин Кавалджиев. Давам му я.

ТОДОР КАВАЛДЖИЕВ: Господин председателю, госпожи и господа народни представители! Позволете ми да прочета декларация от парламентарната група на БЗНС "Никола Петков".

Господа народни представители! Парламентарната група на БЗНС "Никола Петков", като обсъди и прецени тежкото икономическо състояние в страната и сложното политическо положение, намира за необходимо да отбележи, че БЗНС "Никола Петков" и неговата парламентарна група е изпълнила своя дълг за нормална работа във Великото Народно събрание и излизане на страната от стопанския и политическия хаос. Но въпреки това положението продължава да се дестабилизира и влошава. Страната ни е застрашена от пълна икономическа разруха. Производството продължава да намалява и е близо до точката на пълното парализиране. Инфлацията се задълбочава, а безработицата взема застрашителни размери.

Спекулативната дейност в икономическия живот позволи в един къс период мнозина да натрупат милиони, а милиони хора да мизерствуват и гладуват. БЗНС "Никола Петков" не е бил и не е съгласен с такава икономическа политика без социална справедливост.

Българският земеделски народен съюз "Никола Петков" смята, че в настоящия момент развитието и поощряването на земеделието е с приоритетно значение, за да се гарантира изхранването и спасяването на нацията. Това ни задължава в нашата парламентарна дейност да съсредоточим усилията си за изработване на един ефективен закон за земята, който да даде правата на собствениците върху земята. Но такъв закон не може да се създаде поради пречки, създавани от парламентарната група на БСП. (*Възгласи: "Е-е-е-е-е"*.) А по-късно се противопоставиха на отменянето и на други нормативни актове, каквито бяха предложени от нашата парламентарна група, поради което се обезсмисли самият закон.

И така, въпреки усилията на парламентарната група на БЗНС "Никола Петков" не се създадоха законните предпоставки за връщане на земята на собствениците и да се тръгне по един път за спасението на страната ни.

За съжаление, от страна на някои други сили в парламента, не ни се оказа необходимата подкрепа за изработване на един добър Закон за земята, който да даде практически резултати. (*Гласове от мнозинството: "Как не ви е срам."*)

Ние сме били и сме за мир, ред и справедливост, като политическите сили отчетат грешките си в миналото и възстановят вредите, нанесени на държавата и народа. (*Шум в залата*)

Наред с това ние смятаме, че само отрицанието не е политика на творчество, която да спаси страната ни. Ние се отчитаме не само пред сдружените земеделци, но и пред целия български народ, че със своята дейност във Великото Народно събрание вземахме отговорно участие при изготвянето на икономическите закони и решенията на Великото Народно събрание.

Особено трябва да се подчертае активното участие на парламентарната група на БЗНС "Никола Петков" в изработване на Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи. (*Смях в залата. Бойко Костов от място: "Нали законът е лош?"*)

Безспорен и изключителен е приносът на парламентарната група при изработване на Закона за амнистията, който по своя обхват и значение е единствен в нашата политическа история. Поколенията трябва да отчетат, че ние съдействахме да се освободи народът и обществото от робството и тиранията на Комунистическата партия с деполитизацията на Българската армия, Министерство на вътрешните работи, Министерство на външните работи, прокуратурата и съда.

Българският земеделски народен съюз "Никола Петков" (*ръкопляскания в знак да спре изказването*) и неговата парламентарна група положили неимоверни усилия да бъдат граждански и политически реабилитирани мъчениците и жертвите на един тоталитарен режим чрез Закона за репресираните.

Парламентарната група на Българския земеделски народен съюз "Никола Петков", вярна на традиционната политика на земеделския съюз за изпълнение на поетите политически ангажменти, имаше всичкото желание да се изработи и приеме нова демократична републиканска Конституция, която да гарантира граждански мир и благоденствие не само сега, но и на бъдещите поколения.

Опитвайки се във Великото Народно събрание и сред широката общественост да примирим противоречията и се създаде една нормална обстановка за създаване на висшия законодателен акт - Конституция на България. Въпреки

ки всичко това се оказа невъзможно. Днес нацията ни е разбунена и разединена повече от всякога наред с тежкото икономическо положение.

Ето защо ние намираме, че Великото Народно събрание не е в състояние да изработи Конституция, каквато е необходима на българския народ, която да бъде приета от всички. (*Гласове от залата: "Браво!"*) Нашето по-нататъшно оставане и участие в работата на Великото Народно събрание се явява неоправдано, в какъвто смисъл е и решението на висшия ни ръководен орган - Управителният съвет на БЗНС "Никола Петков".

Ето защо по изложените по-горе съображения ние смятаме, че парламентът в този си състав не е в състояние да приеме една истински демократична Конституция, както и да изведе и спаси страната от политическата и икономическата криза, поради което декларираме:

Депутатите на парламентарната група на БЗНС "Никола Петков" преустановяват участието си в пленарните заседания на Великото Народно събрание.

Подписали: Милан Дренчев, Никодим Попов, Йордан Кукуров, Иван Гинчев, Иван Неврокопски, Крум Неврокопски, Крум Хорозов, Сиво Чапаров, Стоян Спасов, Тодор Кавалджиев.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Думата има Лазар Дългърски
ЛАЗАР ДЪЛГЪРСКИ: (БЗНС - единен):

ДЕКЛАРАЦИЯ

Парламентарната група на БЗНС - единен, посреща с изненада решението на нашите съидейници от БЗНС "Никола Петков" да напуснат Великото Народно събрание. До последния ден на заседанието в петък, 28 юни 1991 г., те декларираха своята решимост да продължат работата по приетата вече на второ четене Конституция и успоредно с това да се борят за отмяна на Указ 922 и за промяна на Правилника за приложението на Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи, за да се довърши докрай започнатото дело на реалното връщане на земята на нейните собственици.

Оценяваме решението за напускане на парламента в сегашния момент като бягство от насъщната защита на интересите на българските селяни и на българската демокрация. (*Ръкопляскания от цялата зала.*)

Това е стъпка, продиктувана от страха от обединителните процеси в съюза, с която се преследват користни цели за печелене на евтини политически дивиденди. (*Ръкопляскания.*)

Само преди месец и половина пред Великото Народно събрание господин Милан Дренчев недвусмислено заяви, цитирам: "Първата и основна задача от

днес нататък е ден по-скоро, час по-скоро Конституцията да излезе от тази зала утвърдена и приета. Ако има сили, които ще попречат на това, то ще бъде за тяхна сметка, техен минус, тяхно унищожение. Без Конституцията ние не сме заникъде и не можем да си играем и да злоупотребяваме със светлите чувства на българския народ, който е поел този труден път и иска да знае къде отива и кой къде иска да го води" - край на цитата.

И след всичките тези заклинания във вяроност към парламентарната дейност в неделя на 30 юни 1991 г. ръководството на БЗНС "Никола Петков" взе паническото решение за бягство от парламента.

Ние, народните представители, от парламентарната група БЗНС - единен, смятаме, че в сегашния драматичен момент от развитието на страната нямаме право да отстъпим нито крачка от борбата за утвърждаване на българската демокрация." (*Ръкопляскания от цялата зала*)

Верни на позицията, заета от нас в декларацията от 11 юни 1991 г., ние оставаме в парламента, за да не допуснем сгромолясване на институциите, които осъществяват политическата и икономическата реформа в страната. За да довършим докрай работата по новата Конституция. За да гласуваме опнова, което е абсолютно необходимо сега - промяната на Правилника за приложение на Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи и отмяна на Указ 922, Избирателния закон, Закона за съдене на виновниците за националната катастрофа. За да приемем решението за саморазпускане на Великото Народно събрание на 17 юли 1991 г. и за насрочване на избори през м. септември.

Ние няма да допуснем мнозинството на Българската социалистическа партия в парламента да ни попречи да осъществим тези свои цели, защото като малцинство притежаваме силното оръжие на вето при подписването на Конституцията.

Оставаме в парламента, където се коват законите за смяна на тоталитарната система така, както остана в същата тази зала големият демократ Никола Петков до деня на неговото арестуване от комунистическия режим. (*Ръкопляскания.*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, давам думата само на парламентарни групи, господин Кукуров. (*Йордан Кукуров излиза на трибуната и иска думата*)

Господин Кукуров, моля ви, седнете си на мястото, не съм ви дал думата! Има ли представител на парламентарна група, който да вземе думата? Господин Дерглиев.

ЙОРДАН КУКУРОВ (*до трибуната*): Вие поначало отказвате ли ми думата?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, в момента е прист диевен ред. Нямае право за декларация. Щом не правите декларация.

ЙОРДАН КУКУРОВ: Аз не правя декларация, а съм по личен въпрос, и моля, да ме изслушате.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Кукуров, ще ви дам думата, но след господин Дертлиев.

ЙОРДАН КУКУРОВ: Моля ви, няма да отстъпя. Аз съм тук по въпрос на чест. Вземам думата за защита на своята човешка чест и в качеството си на народен представител. Изказването ми няма нищо общо с декларацията, която беше направена.

Вземам думата по един въпрос, който трябва да се изясни тук, пред този пленум и пред лицето на българския народ, защото моята чест е засегната и аз съм принуден от това място за втори път да я браня.

Хиляди писма, хиляди обаждания по телефона, безчет срещи на улицата казват, че ние, включително и аз, сме останали в българския парламент от користни съображения досега, за парите, които получаваме в парламента.

Господа народни представители, като чуете финала на тази работа може би ще наведете глави и ще се извините пред мен и пред българския народ. Слушайте ме няколко минути! Когато се определяше при закрити врати хонорарът на депутатите в Народното събрание се постави въпросът, могат ли или не депутатите да получават 2/3 от основната заплата за техническа помощ. Когато бяхме в залата горе и комисията решаваше този въпрос, аз се противопоставих. Но и по-късно аз не се солидаризирах с това и сметнах, че при бедствието на българския народ, което изживява, един депутат не може да взима освен основната заплата и 2/3 върху нея, което в настоящия момент се равнява на сума около 1000 лева.

При това положение аз съм възстановил цялата тази сума от 5745 лв. на бюджета на държавата, който е под специалния контрол на министъра на финансите.

Защо ви казвам всичко това? За да се обърна към партиите и онези организации, които са получили суми безчет и без право - да ги върнат на българския народ. Казвам ви и затова - ония лица и личности, които са внесли суми в чужди държави и банки, а тия суми не са по-малки от дълговете на българския народ, да ги възстановят.

Освен това ви казвам - когато Картаген е загивал, са рязали косите на жените за въжета, а накитите са взимали, за да купят оръжие. Освен това ви каз-

вам, когато Рим е западал, в Сената са казвали: - Внимавайте, консули, Отецеството е в опасност!

И аз се обръщам към тези, които печелят милиони, и то от залька на българския народ, а не от един таван, когато са нахранени и задоволени, нагоре. Нередно става в нашата държава!

И извиквам - внимавайте, скъпи народни представители и честни българи, Отецеството ни е в опасност! След като не се нахранят всички хора и граждани, дотогава никой да не може да взима повече! Викайте, да ви чуят целият свят и целият народ!

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Петър Дертлиев.

ПЕТЪР ДЕРТЛИЕВ: Народният представител Кукуров каза една прекрасна мисъл: "Внимавайте, консули, отецеството е в опасност!" А когато отецеството е в опасност, българите се събират и не бягат! (*Възгласи "Браво!" и ръкопляскане.*)

Социалната криза, опасност от вътрешно разстройство на държавата, границата ни пламти, не знаем на кой ден какво ще ни иска съдбата! Кой ще брани тази страна? На първо място, институциите, а това тук е най-важната институция - казва се парламент на българския народ! (*Ръкопляскане.*)

Президент, парламент, правителство са длъжни да се съберат в едно, съхранявайки най-ценното - свободата и мира на този народ, и който дезертира ще остане само с това име "дезертьор" и нищо повече. (*Възгласи "Браво!" и ръкопляскане.*)

Да напускат парламента хора, отгледани в парника на Комсомола, за да правят нова кариера, го разбирам. Да напускат парламента хора, на които думата република е отворителна, макар че са се клеили в нея - го разбирам. Те са логични. Да напуснат парламента хора, които дадох писмена декларация, че ще подкрепят нашите министри, но им е неудобно да го защитават, защото много неща стават твърде трудни за защитаване - и това го разбирам. Да, разбирам малкото политикаństwo на малките политици, но не разбирам хората, с които бяхме по затворите, хората, които бяха достойни в своето минало, хората, които слагаха главите си в името на свободата.

Днес, когато отецеството е в опасност - консули, от БЗНС, внимавайте! (*Ръкопляскане.*)

Клехме се в братска дружба "на живот и смърт". Клехме се и минахме през огъня, през жеравата, през която никой не е минал, и издържахме. Защо ни оставяте? Защо ни оставяте, братя? Ние ще изпълим нашия дълг и няма воля и сила, която да ни отклони от това, за което сме дали клетва пред този народ.

Тук се клехме в името на българския народ. Тази клетва никой не може да я отмени.

А вие вашата клетва изпълнихте ли? Къде е вашата клетва? Нали трябва на този отруден земеделски народ - не сме доволни от Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи. Кой ще го отмени, като излезем? А я вижте какво има в Закона за кооперациите, който без вас ще мине, господа, параграф 6 отменя Указ 922. Знаете какво значи това! Да, ние ще продължим да подобряваме Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи, ще искаме, ще настояваме, ще наложим на правителството да подобри правилника за земята. *(Ръкопляскане от опозицията.)*

И трябва да ви кажа, че ме боли, че ще го направим без вас, моите приятели! Не ме е било никога страх от противници, каквито и да са, колкото и да са безскрупулни, колкото и да са жестоки. Плаче ми се, че вие не сте с нас! Как можяхте?

ИВАН НЕВРОКОПСКИ *(от място)*: Господин Дертлиев, не ни поучавайте.

ПЕТЪР ДЕРТЛИЕВ: Прав си, Кукуров, много хора ни писаха, много хора ни писаха и на вас, и на мен. Най-много на мен за това колко хората са отрудени, колко им е мъчно. Добре, но нали трябва да водим борба за това.

Онези напуснаха поне навреме, за да могат да наберат дивидентите за това нещо, а вие дочакахте като власите накрай Дунава да се удавите тогава, когато Конституцията е готова. *(Ръкопляскане от опозицията.)*

Четох вашето изложение. Вие казвате, че има добри закони и така е, господа - има добри закони. Не всичко, което бе направено тук, беше с дефекти. Има, несъвършени, има, но доста добри работи направихме и вие го пишете във вашето изложение. Та нали Конституцията се прави на абсолютно равни начала с тази част *(сочи лявата част на залата)*? Нали те не могат да наложат нищо? Ако в обикновения закон те биха могли по силата на своето мнозинство да ни наложат нещо, в Конституцията не могат. И не искат, казват те.

СТЕФАН СТОИЛОВ *(от място)*: Не искаме.

КРАСЕН СТАНЧЕВ *(от място)*: Не е вярно.

ПЕТЪР ДЕРТЛИЕВ: Не искам да влизам в дискусия кой какво иска. Важното е, че тази Конституция е добра. Важното е, че тази Конституция може да се изменя. Ако ние тръгнем по вашия път, българският народ няма да има още една година Конституция и ще бъде с Конституцията на Тодор Живков. Това ли искате?

Ако ние сега поемем по вашия път, всичките закони, които засягат селското стопанство, българския работник, българското стопанство и нашата свобода

да - кой ще ги направи? Може ли да тръгнем без един основен закон? Не можем!

И изпращайки ви с болка, с болка от това старо, старо приятелство - нали бяхме като индианците, вързани с кръвта на вашите големи и нашите големи?

Ние ще стоим без вас, ще свършим това, което трябваше да свършим с вас и ще дойде времето, когато ние ще кажем: "Бойците непримиримите, се подадоха на уличния натиск". (*Ръкопляскания.*)

Прощавам се с вас с болка, с мъка и искам да ви кажа отново: "Внимавайте, консули!"

И още един личен въпрос. Моят добър приятел Милан Дренчев снощи беше пред телевизията. Милан е храбър човек. Той се бори и гледа в очите. Вчера Милан не гледаше в очите. Защото в този човек имаше мъка. Този човек някой го накара да направи нещо, което той не иска. Попитайте съвестта си - всеки от вас и нека от всеки от вас реши - прави ли сте? Прави ли сте да оставите другарите си в една битка? Прави ли сте тогава, когато България ви зове в единство? Когато трябва да бъдем тук всички единни. защото ние не знаем утрешния ден, не само Конституцията. Какъв ще бъде утрешният ден, какво изпитание ще ни даде?

И бих казал - приятели, вратите са отворени и аз ще бъда щастливият човек, когато ви видя тук отново, защото човек може да греши веднъж, но умният човек съумява да използува и собствените си грешки.

Довиждане, приятели! Моля ви, слате пак! (*Ръкопляскане.*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Няма реплики. Давам думата по точка първа на Захари Карамфилов. Захари Карамфилов, председател на комисията, моля, да докладва по точка първа

ПЪРВО ЧЕТЕНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА КООПЕРАЦИИТЕ

ИВАН ГИНЧЕВ (*близо до трибуната*): Искам думата.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не мога да ви я дам.

Има думата Захари Карамфилов.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Уважаеми господин председател, дами и господа! (*Иван Гинчев настоява да му бъде дадена думата*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не може сега, моля ви се! (*Звъни*) Има ред в този парламент!

Продължавайте, господин Карамфилов.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Уважаеми колеги, съжалявам, че парламентът е много възбуден, за да може да обърне внимание на един изключително важен законопроект.

Уважаеми колеги, на вашето внимание е един изключително сериозен икономически закон - закон, който се явява в определен смисъл предвестник на престоящата в нашата страна приватизация. Законът, който имате пред вас, е един синтез на четири законопроекта, които бяха представени във Великото Народно събрание. Това е законопроектът на Министерския съвет, законопроектът на Комисията по аграрната политика и реформите в селското стопанство, Законопроектът на господин Стефан Радославов от името на Социалдемократическата партия и законопроектът на господин Светослав Славов от името на Зелената партия.

В резултат на тези четири проекта, които бяха равностойни по своето качество, се разработи този синтезиран вариант, който официално се внася от Комисията по икономическа политика.

Искам да обърна внимание, че България е една от първите страни, в която кооперациите и кооперативните сдружения са правно регламентирани и в която кооперативното движение се развива широко във всички области на народното стопанство и формира значителен дял в brutния национален продукт. С този законопроект се възстановяват историческите корени на кооперативното движение в България.

Ние знаем, че кооперативното движение е движение на дребните земеделци и занаятчии, за които кооперацията е била помощ, съдба, надежда в тяхната трудова дейност. В последните десетилетия кооперативното движение в неговия исторически образ беше ликвидирано и безскрупулно одържавено. Беше заличена частната кооперативна собственост на отделния труженик и се превърна в държавна собственост. Затова със Закона за кооперацията всъщност се провежда процесът на приватизация на кооперативната собственост, т.е. процес на раздържавяване на одържавената частна и кооперативна собственост.

Вие добре знаете, аз и друг път съм имал възможност от тази трибуна да обясня, че ние разглеждаме (има предвид Комисията по икономическата политика) приватизацията и реституцията като два паралелно развиващи се процеса, но различаващи се по своите икономически цели и по технологията, по която те се движат. Затова и тук, в Закона за кооперациите, ние сме отделили реституцията, т.е. физическото възстановяване и компенсиране на иззетата кооперативна собственост като обект на закона за реституцията, който се разра-

ботва и се поставя на важно място в законопроекти, които това Народно събрание трябва да реши.

В основата на този закон са заложени няколко принципа, които искам да отбележа, за да разберете неговата философия и крайните цели, които се постигат.

На първо място в основата на кооперативното движение отново след толкова десетилетия се залага частната собственост, която доброволно и на основата на икономическия интерес се кооперира. Тоест в основата на кооперативната собственост се поставя собствеността на отделния кооператор, собственик на своите движими и недвижими имоти.

Вторият съществен принцип, заложен в закона, е в трите нива, на които се изгражда кооперативната система. Ние претендираме, че законът предвижда създаването на една цялостна кооперативна система в България, включваща всички разновидности на кооперативната дейност. Тоест законът не е предназначен, не е локализиран за определен вид кооперативна дейност - занаятчийска, земеделска и прочие. Напротив, изведени са основните принципи на кооперативното движение за изграждане на една цялостна кооперативна система.

Първото ниво на тази кооперативна система, това е отделната кооперация, в която се развива производствената дейност, специфична за отделните видове кооперации.

Второто ниво на тази кооперативна система са междукооперативните предприятия, които имат статут на кооперации, извършват производствена дейност в различните области и технологично свързани кооперативни дейности.

Третото ниво на кооперативната система са кооперативните съюзи, които могат да бъдат изграждани на териториален принцип, на отраслеви принцип и в национален мащаб. Важен момент е, че на това трето ниво на кооперативната система не се предвижда, а, напротив, законът забранява, извършването на производствена дейност и притежаването на производствено оборудване и собственост. С това ние сме в унисон с европейските принципи на кооперативното движение. Знаете какви случаи имаме в момента в нашата практика. Отделните кооперативни съюзи и на първо място Централният кооперативен съюз, се превърна в едно кооперативно министерство с около 3 милиарда производствени фондове. Именно това законът забранява и предвижда тази собственост да се върне на нейните притежатели на ниво кооперация и ниво междукооперативни предприятия. Тоест оттам, откъдето са иззети, от тези собственици, от които са иззети, трябва да бъдат върнати и това се предвижда в за-

кона. Да се увеличат и така наречените резервни неделими фондове на кооперацията.

С други думи, кооперативните съюзи ще бъдат тези органи, които ще подпомагат развитието на кооперациите, изграждането на проекти за тяхното развитие, подготовката на кадри, международното сътрудничество на кооперациите, но самата производствена дейност и собствеността ще бъдат в първите две нива - тоест в кооперациите и междukoоперативните предприятия.

В закона се решава един изключително важен момент - подпомагането на кооперативното движение от страна на кооперациите, от една страна, и защита на кооперациите от държавата, от друга.

В този смисъл се предвижда кооперациите да не се облагат с държавните данъци и такси с оглед тяхното икономическо и стопанско укрепване и развитие.

Друг важен момент в този закон е, тук вече това се каза от д-р Дертлиев, отмяната на Указ 922 и Указ 135, с който се регламентираше икономическият и правен статут на кооперативните земеделски стопанства, а в Указ 135 и на трудово-кооперативните земеделски стопанства. С отмяната на тези два указа всъщност се ликвидира икономическият и правен статут на трудово-кооперативните земеделски стопанства, които десетилетия наред сковаваха кооперативната инициатива. Сега всеки занаятчия и земеделец може да се чувства свободен да се кооперира, да организира своето производство на кооперативни начала в най-различни области, включително и в областта на земеделието.

Лично аз съжалявам, че докладвам този много важен момент на историческото погребване на трудовите кооперативни земеделски стопанства, когато част от земеделските привърженици и представители напускат бойното поле в един изключително важен за българското земеделие момент.

АТАНАС МОЧУРОВ (от място): Мнозинството от земеделците са тук, в пленарната зала.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Аз говоря за тези, които напуснаха, господин Мочуров. Мисля, че няма да има истински земеделец по професия и по дух, който да не одобрява този акт на Великото Народно събрание. Спомнете си много добре, че в Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи ние запазахме един палиативен статут на трудово-кооперативните земеделски стопанства, но видяхме, че непосредствено след този закон те започнаха процеси на корумпирано приватизиране и невиджана корупция в нашето селско стопанство.

С приемането на Закона за кооперациите възможностите за една такава корумпирана, бих казал спекулативна приватизация отпадат. Завършвайки, бих

казал, че в закона се уреждат икономическите форми на кооперирането, на учредяването на кооперациите, на тяхното управление и ликвидирание. Много важен момент е, че в основата на управлението на бъдещите кооперации, които ще бъдат регистрирани по този закон, лежат демократичните принципи.

Основният закон на кооперациите е нейният устав, който не е регламентиран от никаква висшестояща организация, както беше досега. Ние дори не даваме рамките на този устав. Всяка кооперация, всяко кооперативно сдружение само в зависимост от спецификата на своята дейност и от желанието на своите членове може да създава свой закон, свой устав и по свой начин да регламентира своята дейност.

Призовавам ви, уважаеми колеги, да обърнете сериозно внимание, както и досега на другите икономически закони, и специално към този закон да се отнесем с единодушие при неговото гласуване. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на Пламен Вълканов да изложи становището на Законодателната комисия.

ДОКЛАДЧИК ПЛАМЕН ВЪЛКАНОВ: Уважаеми господин председател, дами и господа народни представители! Натоварен съм от името на Законодателната комисия да докладвам нейното становище по първото четене на предложения ви проект за закон.

Законодателната комисия смята, че така предложения законопроект има необходимата яснота. Неговите норми не противоречат на Конституцията и останалите закони, вметва се в правното пространство както в съществуващите закони, така и в съответствие с изискванията на Търговския закон, който влезе в сила от вчера, където изрично се казва, че кооперациите са търговски дружества, но техният статут се определя съобразно отделен закон. Именно това е отделният закон, който трябва да намери своето място наред с Търговския закон и Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи, за да се развие по-нататък икономическата реформа в тази област на нашето стопанство.

Наред с това становище от името на Законодателната комисия правя две принципни бележки, като Законодателната комисия си запазва правото при второто четене да даде подробно становище по отделните текстове на така предложения проект.

Първият въпрос е в раздел IV "Отмяната по съдебен ред". Тук се предвижда едностепенен контрол на решенията на управителните органи на кооперацията от окръжния съд. Ние смятаме, че е възможно да се даде по-разгърнат контрол, тъй като едностепенният едва ли би бил удачен по отношение на ре-

шения на управителните тела на кооперациите, които противоречат на закона или на устава на самата кооперация.

Вторият въпрос, който е съществен, е засегнатият в ал. 2 на Допълнителните разпоредби. Ние се спираме на него, защото смятаме, че е от принципно естество. В ал. 1 се предвижда обезщетението на одържавените след 10 септември 1944 г. и иззети имоти става при ред и условия, определени със закон, а в ал. 2 се оказва правото на това обезщетение и субектите, които имат право да го получат, както и условията, при които да стане това. Смятаме, че ал. 2 не съответствува на ал. 1 на този & 1, защото се получава принципно противоречие по въпроса за обезщетяването на тези одържавени и иззети по съответния ред имоти от кооперациите или от членовете на тези кооперации.

Ето защо Законодателната комисия в заключение смята, че този проект е годен да бъде обсъждан на първо разглеждане в пленарно заседание на Великото Народно събрание.

Призоваваме всички народни представители, като имат предвид сериозността на проблемите и важността на статута на кооперациите в нашата действителност, да обърнат особено внимание на всички текстове и всеки, който има желание и отношение, да изкаже своето становище от трибуната, за да може и Законодателната комисия, и Комисията по икономическата политика да вземат необходимите бележки и да работят по тях във връзка с второто му четене.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Петър Корнажев.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Господин председател, госпожи и господа народни представители! Аз подкрепям законопроекта. Ще се спра само на няколко въпроса. Законопроектът е съобразен с проекта, който ние всички получихме днес, преминал на второ четене, и по-специално с чл. 17 и 19 от проекта за Конституция, в който пише, че частната собственост е неприкосновена, нещо, което имаше в Търновската конституция, и много хора го повтарят, без да са чели този проект и също така, че "кооперативното движение ще се насърчава, без да доминира".

В законопроекта, аз моля, да обърнете внимание на няколко основни текста. Това е чл. 1, който определя кооперацията като "доброволно сдружение на физически лица". Искам веднага да поясня, без да дразня никого, това означава, че този модел на кооперация е близо до нормално акционерно дружество, при което всеки си е собственик и кооператор. Това не е ТКЗС и времето на "хайката за вълци" на нашия именит Ивайло Петров отминава.

Чл. 3, който е синхронизиран с проекта за Конституция, казва, че "държавата подпомага и насърчава кооперациите". Това значи, че държавата не пра-

ви нито ТКЗС, нито АПК, нито никакви други картели, а тя ще създава и трябва да създава чрез своите икономически лостове - банки и пр., и пр. възможности кооператорите да се развиват.

Господа, извинете ме, че говоря този път много елементарно, но, повтарям, това го правя заради микрофона. Това значи, че онези граждани, които си получат сега земята и 5 или 10 души от тях имат по 5 или 10, или 15 дка и кажат: "Ние не можем да ги обработваме", е, стига да отговорят на числото, което е предвидено в този проект, ще направят съобразно своя устав, и тук беше прав проф. Карамфилов, че уставът ще бъде за тях закон, една кооперация, в която ще вложат всичката земя, ще наемат земеделски инвентар, ще получат кредити и ще работят за стоковото стопанство на България, което е нужно.

Аз не искам да се спирам на отделните текстове, искам да завърша с нещо, което отдавна ми се щеше да кажа и му е времето днес. Много се говори за обществен договор. И днес се говори преди мен за обществен договор. Господа, Русо в книгата си "За обществения договор" е казал още две неща, които някои хора забравят, че "в основата на личността стои инстинктът за самосъхранение", но втори въпрос е кой как го схваща - когато бяга или когато гласува тук закон, който е подчинен на волята на мнозинството, което се съобразява с малцинството. И това е казал Русо.

И затова, ако ние този законопроект превърнем в закон, аз мисля, че най-добре ще покажем, включително и на онези, които принадлежат към партията, която е създавала първата земеделска кооперация - кооперацията на Т.Г. Влайков, че този парламент е наистина жизнен и твори закони. Благодаря. *(Ръкопляскания.)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Думата има Георги Николов.

ГЕОРГИ НИКОЛОВ (18.Силистренски район): Уважаеми господин председател, уважаеми госпожи и господа народни представители! Разглеждането на законопроекта за кооперациите на днешното заседание следва логическата последователност за по-нататъшното осъществяване на икономическата реформа в нашата страна. С приетия вече Търговски закон се даде регламентация на държавните и общинските търговци и на всички видове еднолични търговци. Извън него останаха кооперативните организации. Това се обуславя според мен от нашия опит, а също и от нашата историческа традиция, които са предмет на отделно самостоятелно законодателство.

Чрез Закона за кооперациите ще се даде възможност и за реализирането на чл. 4, ал. 2 от Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи.

В условията на пазарното стопанство ролята е решаваща на кооперацията за качествено нов растеж на икономиката на страната. Кооперацията е про-

дукт на самата пазарна икономика. Кооперацията е ефективна форма за съчетаване на личните и колективните интереси. Членството в нея е продиктувано единствено от икономическите интереси, а отношението между членовете е равноправно, на правилото - един член, един глас при вземането на решенията.

Кооперативната демокрация е основната черта на кооперацията. Всяко нейно премахване обезличава кооперацията.

При административно-командната система се стигна до постепенно одържавяване на кооперациите, а оттук произтича и нашата основната цел на закона - възстановяване принципите на кооперацията. Законът се базира основно на защита на член-кооператорите, които доброволно са обединили своя собствен капитал от общи икономически интереси.

Същевременно със закона в чл. 3, "държавата подпомага и насърчава кооперациите чрез цените, лихвите по кредитите и други данъчни облекчения" се дава възможност за спружаване на кооперациите в междukoоперативни предприятия и съюзи.

В закона се поставя ред за учредяване на кооперациите. В чл. 4 изцяло се застъпва демократичният характер при учредяването, а също така и при изготвянето на устава.

Навярно в доста у нас възниква неубедеността от това, дали трябва да се определят характерът и предметът на дейността на кооперациите и дали е нужен отделен Закон за земеделските кооперации. В разработените законопроекти и варианти в Комисията по икономическа политика тези въпроси бяха дискутирани, но се предпочете спазването на основния принцип на демокрацията, а именно самите член-кооператорите да определят предмета на тяхната дейност, без да им се правят ограничения, защото видно е, че законът не може и не бива да се ангажира да отрази вариантите на многообразието на кооперациите. А в членството и правата да се създава правна уредба, която да се отнася и се отразява специфичността на земеделските кооперации, редът предвидя всичко на внасянето на недвижимия имот - земята.

И още едно предложение, като допълнение. Към чл. 11, ал. 1, т. 5 именно поради тази специфичност на земеделската кооперация да се добави, че след получаването на дивиденди се получава и рента за земята.

Сполучливо са посочени задълженията, трудовите отношения и социалните осигуровки, прекратяването и изключването от членство. Към чл. 16 предлагам да се допълни нова ал. 3 със следния текст: "Изключеният член-кооператор има право да обжалва решението на Общото събрание в 14-дневен срок пред районния съд." Към чл. 17 да се допълни нова ал. 3 с текст: "Размерът на

върнатата дялова вноска може да бъде обжалван по общия исков ред в едно-месечен срок от датата на писменото уведомяване."

Предвидените изисквания на чл. 21, ал. 2, изречение второ относно опрощаването на паричните задължения към кооперацията и разпореждането с недвижимите имоти не следва според мен да се отнасят за земеделските кооперации.

По отношение органите на управление на кооперациите, раздел трети, чл. 29, ал. 1 е записано "председателят на кооперацията се избира", аз предлагам да се запише, че се избира не от Управителния съвет, а от Общото събрание.

Аз подкрепям председателят на кооперацията да се избира от Общото събрание, с което още по-пълно се утвърждава демократичният принцип на членство и изборност и правото на глас в кооперацията. Защото членове-кооператорите, вложили своите собствени капитали в сдружението-кооперация, сами трябва да изберат този, на когото възлагат ефективно да ги организира и да ги води към по-добри икономически резултати.

Изцяло подкрепям раздел пети по отношение имуществото и разпределението на печалбата. Да се запише обаче текстът преди чл. 41 "Фондове на кооперацията", а не "Фондове на организациите".

В чл. 42, ал. 1 подкрепям определението на фонд "Резервен", който трябва да бъде в размер от 20 до 50 на сто от дяловия капитал. Това е единствената гаранция, чрез която ще се гарантира защитата на кооперацията от неблагоприятни условия, от производствени рискове и оттам възможността за осъществяването на достатъчно пълноценен възпроизводствен процес на кооперацията.

Чл. 43, ал. 2 след "дивиденди на членовете-кооператори", да се добави и "рента при разпределение на печалбата", тъй като знаем, че рентата е остатъчна величина от печалбата. Това трябва да се добави като текст.

Кооперациите са си в правото да изграждат кооперативни предприятия. Кооперациите със своя капитал са в правото си да се обособяват по хоризонтала и вертикала в междukoоперативни предприятия. Но междukoоперативните предприятия са с капитала на кооперациите. Приключвайки своята дейност в края на годината, те трябва да разпределят печалбата на общо събрание на кооперациите и оттам чрез кооперацията тази печалба да фокусира в разпределението чрез дивиденди и рента и резервен фонд на всички ония членове-кооператори, които участвуват със свой собствен капитал.

В последната глава се застъпва правото на сдружаване на кооперациите между кооперативните предприятия в съюзи. Професор Захари Карамфилов изтъкна, наистина по този въпрос ще се появят много дебати, но правото на ко-

операциите и междукооперативните предприятия да се сдружават в отраслови браншове и съюзи с онази цел и задача, която те не могат да осъществят в своята стопанска дейност, а преди всичко в своята дейност по отношение на прогнозирания маркетинг, обучение на кадри, всички тези специфични особености, които ще пожелаят те, за да намерят своето място в тези сдружения, т.нар. съюзи.

В заключение подкрепям още веднъж застъпените в Допълнителните разпоредби & 5 и & 6. & 5 - за отмяна на Закона за кооперативните организации - двата закона, от 1983 и от 1989 г.; и & 6 - отмяната на Указ 922 и Указ 135. Аз мисля, че отмяната на тези два указа е напълно продиктувана, след като се прие Законът за собствеността и ползуването на земеделските земи, след като се прие неговият правилник и сега, когато ние сме пред прага на приемането на Закона за кооперациите.

Защо? Указ 922 дава именно онази рамка на статут на формирането на колективните земеделски стопанства и едноличните земеделски стопани. Нашият Закон за кооперациите именно това и прави. Указ 922 урежда въпросите на земеустрояването и земеползуването и поземлените комисии. Законът за собствеността на земеделските земи и правилникът уредиха тези въпроси. Те изпразниха от съдържание Указ 922. Указ 922 урежда въпросите на органите на управление на едноличните и на колективните земеделски стопанства. Тези въпроси се третират в Закона за кооперациите. И не на последно място той урежда въпросите по взаимоотношенията между бюджета и държавните регулатори и всички стопанства. Тук отново в Закона за кооперациите ние уреждаме този въпрос, който вече беше казан в много от членовете.

Следователно, няма място повече ние да не бъдем убедителни и нека подкрепим отпадането на Указ 922.

Уважаеми госпожи и господа народни представители, подкрепям изцяло предложения вариант на законопроекта и като член на Комисията по икономическа политика мисля, че в него са застъпени основно принципите на демокрацията. Навярно ще бъдат направени предложения за доизглаждане на отделни текстове. Но завършвам своето становище по законопроекта с една-единствена молба - нека ускорим приемането на Закона за кооперациите. Той е по-нататъшната наша стъпка по осъществяването на цялата икономическа и аграрна реформа в нашата страна.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Христо Христов.

ХРИСТО ХРИСТОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми колеги! Аз напълно споделям изразеното мнение от колегата Карамфилов, че в пакета на икономически закони, които вече бяха предмет на нашето внимание, За-

конът за кооперациите заема особено важно място, че той е закон с изключително не само икономически, но и социален заряд. Но ако ние, последователите на Александър Стамболийски, се отнасяме с особено внимание към този закон, ценим го и безспорно ще подкрепим неговото гласуване, то е, защото Законът за кооперациите в голяма степен е в пълен синхрон с идейните ценности на Българския земеделски народен съюз, с онези принципи, които лежат в основата на теорията и практиката на земеделския съюз вече 90 години.

Безспорно е, че този закон ще даде тласък в развитието на новите обществени отношения, обществените отношения на пазарното стопанство. Този закон ще създаде и предпоставките за разгръщането на стопанската инициатива на стотици хиляди хора, които по друг начин не биха могли да изявят собствените си възможности. Но този закон решава и редица други социални и правствени проблеми на нашето общество. Той решава преди всичко голямия въпрос, свързан с връщането на одържавената кооперативна собственост. Това е едно голямо начинание, едно голямо дело, с което се възстановява една грубо нахвърлена справедливост. Когато говорим за закона, аз споделям изразеното мнение и от колегата Корнажев, че не може да има демократична, правова държава, която да не подаде ръка на тези благородни усилия, усилията на кооператорите. Ето защо чл. 3 напълно отговаря на духа на тази Конституция, която ние разработваме сега. Но за нас, дейците на Българския земеделски народен съюз, безспорно изключително голямо значение има чл. 11 от проекта, който принципно решава въпроса за земеделската кооперация. Кооперация по свободен избор така, както винаги земеделският съюз е отстоявал тази идея. И аз мога да ви кажа, че вече ние на практика имаме създадени не една и две кооперации по инициатива на ръководствата на Земеделския съюз. В прочуто-то Садово нашите другари - сдружени земеделци, са открили един участък по приблизително 4000 дка, земя, събрали са се онези кооператори, които взаимно си вярват като стопани, като хора. Взели са полагаемото им се имущество от трудово-кооперативното стопанство и са създали действително кооператив от нов тип. Така че ние имаме всички основания да се надяваме, че този процес тепърва ще се разгърне в една много широка степен.

Както казах в началото, за мен принципно важно значение имат допълнителните разпоредби и по-точно & 1 в точки 1 и 2, в която се връща цялото кооперативно имущество, одържавено след 9 септември 1944 г. Раните на този процес естествено е да мислим, че няма да бъдат излекувани наведнъж, с един замах. Но се слага едно голямо начало и безспорно предпоставки за изграждане на едно обществено доверие към това голямо дело.

Аз не мога да не се съглася и с изразеното мнение, че ние решаваме един от парливите въпроси на голямата аграрна реформа, която е начената у нас с отменянето на Указ 922 и Указ 135. По този начин едни от сериозните пречки, които парализираха действието на Закона за земята, фактически ще бъдат премахнати. Разбира се, изразявайки съгласието си с основните принципи на закона, не мога да не спра вашето внимание на някои моменти, които безспорно правят впечатление при първия прочит на предложения вариант.

Ето, примерно в чл.1: "Кооперацията е доброволно сдружение на физически лица с променлив капитал и променлив брой членове, които чрез взаимопомощ и сътрудничество извършват стопанска дейност за задоволяване на интересите си."

Когато в принцип 16 на Българския земеделски народен съюз Александър Стамболийски обосновава нашите идеи, свързани с кооперацията, той има предвид не само икономическата дейност на кооперациите. Той има предвид социалната дейност на кооперациите, правствената връзка между хората, които са се обединили. Има предвид и просветната дейност на кооперациите.

Когато се вгледаме в летописа на кооперативното дело, ние можем да открием, че редица кооперации са поощрявали читалищното дело у нас. Поощрявали са учебното дело у нас. Ставали са инициатори за строеж на сиропиталища и на други социални обекти. Струва ми се, че тези възможности сега не бива да бъдат пресечени. Нещо повече, в края на XX век тази дейност трябва да бъде стимулирана всемерно.

В този дух искам да спра вашето внимание и върху чл. 67. Тук поне по моя преценка ние се изправяме пред едно малко или много парадоксално състояние. Кооперациите, се казва в този текст, в пункт първи, по решение на Общото събрание могат да се обединяват в териториални, отраслови и други съюзи без право на стопанска дейност.

Тогава, когато ние даваме възможности за най-разнообразно обединяване на икономическата инициатива на хората, когато даже и политическите партии придобиват правото да осъществява стопанска дейност, формираните кооперативни съюзи ние искаме да превърнем в своеобразни чиновнически синдикати. Струва ми се, че това не е правилно. Това е робуване на една стара инерция и при второто четене на законопроекта аз по-обосновано ще изляза с предложение този текст да бъде коригиран.

Приключвайки, господин председателю, се обръщам към вас с предложението, което вече изказа колегата: наистина да ускорим приемането на Закона за кооперациите във възможно най-кратки срокове, защото това ще има благотворно въздействие върху целокупния ход на стопанската реформа. Това не-

що се очаква от стотици хиляди българи и ние ще удовлетворим една изконна потребност на процеса на демократизацията на страната ни.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Стефан Радославов.

СТЕФАН РАДОСЛАВОВ: Уважаеми господин председателю, уважаеми колеги! Като един от първите вносители на Закона за кооперациите, от името на парламентарната група на Българската социалдемократическа партия искам да изкажа своето задоволство от предложения законопроект за кооперациите. За Българската социалдемократическа партия кооперативното движение е изключително важно. Вие знаете от историята, че социалдемократията в България е родител на идеите, радетел и създател на първите кооперации в България, заедно със сдружения земедельци.

Някога България преди войните заемаше четвърто място в Европа по сила и размах на кооперативното движение. Аз мисля, че такова място тя ще заеме и сега в близките години. Просто за това, защото нашата страна, нашият народ има много дълбоки традиции, много здраво виждане за развитието на кооперативното движение.

Чуха се сега твърде много изказвания против кооперацията. Казва се, че тя е архаична форма на стопанската организация. Че тя ще спъне частната, свободната инициатива, че тя едва ли не е насочена към забавяне или отклоняване посоката на икономическата реформа, че кооперацията не е навременна форма на стопанска организация.

Смея да твърдя, че това не е вярно. Смея да го твърдя не само за кооперацията, а за всяка форма на стопанска организация затова, защото ефективността на една стопанска форма и нейната целесъобразност не се решават в кабинетите от учени и професори. Всички стопански форми на организация и управление се решават в живота, на самия пазар. Пазарното стопанство като отворена система е, което определя жизнеспособността на всяка стопанска форма. В това число и на кооперацията. Така че защитавайки кооперацията, ние не изхождаме от някаква догматика, просто защото социалдемократията носи кооперативна идея в света и в България, та затова, защото не искаме тя да бъде унижена, да бъде поставена на второ или трето място. Ние просто искаме да ѝ бъде дадено място в живота както на всички форми на собственост и на организация на икономиката, а тя ще покаже на какво е способна на дело.

Принципите, които са заложили в законопроекта, одобрявам изцяло. Главният принцип, че кооперацията е свободен, доброволен съюз на свободни частнособственици, които осигуряват своя доход със свой труд и със свой капитал, обединявайки усилията си, това е главният принцип на кооперацията. И ако той беше нарушен в изминалите 45 - 46 години, това не означава, че коопера-

цията е порочна или неэффективна форма на стопанска организация. Напротив, тя престана да бъде такава, точно защото се изтръгна от нея това жило, жизненият принцип, който я прави ефективна форма на стопанска организация. Сега на това се слага край. Сега ще се даде възможност в българската икономика с пълни гърди да се задвижи и механизмът на кооперативното движение.

Вторият аспект, на който искам да ви обърна вниманието, е, че кооперацията за нас, а вярвам, че не само за Социалдемократическата партия е най-евтиниият, най-бързият, най-естественият начин за приватизация на икономиката. В тази тежка обстановка, в която се намира народното стопанство и промишлеността, и земеделието, и услугите, един от начините да се осъществи приватизацията бързо и ефективно, като се зачете интересът на всеки труженник, на всеки, който със своя труд и със своя капитал иска да просперира, са напълно осигурени.

Кооперацията не се нуждае от такова кредитиране, каквото някои държавни предприятия, имам предвид по-крупните фирми. Тя не се нуждае от такива солидни инвестиции отвън, каквито би трябвало да има и каквито ще се стараем да осигурим за някои крупни промишлени предприятия. Тя просто се нуждае от добрата воля на смели мъже и жени, които желаят свободно да упражняват своя труд и да развиват ефективна стопанска дейност. А такива жени и мъже в България има и те ще получат сега тази възможност, заедно със създаването на еднолични частни фирми и предприятия да организират своите усилия за съвместна стопанска дейност.

Приканвам Великото Народно събрание да приеме на първо четене закона и след необходимите корекции на второ четене да осигурим още една крачка към изпълнение на икономическата реформа в нашата страна. Затова защото Законът за кооперациите е вторият институционален закон на икономическата реформа след Търговския закон. Затова защото, след като ние приемем Закона за кооперациите, разчистваме пътя на главния закон за икономическата реформа - Закона за приватизацията. Без Търговския закон, който създаде статута и механизма на взаимодействие на частното стопанство, и без кооперативния закон, който създава статута на бъдещите кооперативни предприятия и стопанства, ние нямаме носителите, които да поемат по-нататък приватизацията.

Така че приватизационният закон, който за мен е функционален закон, ще има вече за какво да бъде разглеждан и приет. Затова защото, когато той бъде приет, той ще намери готовите стопански форми, форми на организация на стопанската дейност, в които да се реализира. Една такава политика, въпреки всички трудности, които среща този парламент, една такава икономическа по-

литика, проведена чрез законодателните актове, аз смятам за правилна и смятам, че тя трябва да бъде отстоявана с всички средства.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Тодор Пандов.

ТОДОР ПАНДОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми колеги! Действително днес обсъждаме един закон, който е в основата на радикалната икономическа реформа, която осъществяваме на този етап и един от основополагащите закони за аграрната реформа, която всички ние искаме да я изведем като най-бързия и най-сигурен път за излизане от сегашното тежко кризисно състояние.

С този закон създаваме условия да възродим и да утвърдим на принципно нова основа 100-годишната история на българското кооперативно движение, което през всички трудни периоди успя в резултат на неговата жилавост, устойчивост и прогресивност действително да се развива и утвърждава като основна форма на стопанския живот в нашата страна. Но не само да възстановим, а безспорно ние с този закон създаваме всички законови гаранции и условия да утвърдим занаяпред като един от основните модели в българското земеделие именно кооперацията. Затова защото тя е най-сполучливата форма да съчетаем при нашите реалности предимствата на съвременния научно-технически прогрес, на едрото съвременно и модерно интензивно земеделие с една истинска нова мотивация на труд, съдържаща се в основата на собственическото чувство, на признаването и реализирането на собствеността, на формирането на кооперацията като доброволно сдружение на отделните собствениците, които ще реализират и своите непосредствени икономически интереси.

Ние утвърждаваме с този закон и основополагащите кооперативни демократични принципи за изграждането и развитието на кооперацията както по хоризонтала, така и по вертикала с цел тя да обхване и по-нататък цялата наша стопанска дейност.

Направен е опит наред с общите принципи да се регламентират и открият онези специфични принципи, които се отнасят за отделните отрасли и особено за земеделската кооперация, която има в основата си за предмет на дейност осъществяването на възпроизводствения процес в един обусловен обективно специфичен начин и като материална сфера отрасъл на производство.

Когато говорим за закона и когато искаме в него, от една страна, да обобщим всички общи принципи на кооперативните форми в един закон и да нямаме отделни закони, в това число и Закон за земеделската кооперация, аз мисля, че именно на второто четене ние трябва да направим опит да внесем по-голяма конкретизация в тези особености. Какво имам предвид?

Споделям вече казаното от говорилите преди мен, че когато още в чл. 1 ние характеризираме предмета на дейността или стопанската дейност, може би не трябва да я ограничаваме само чисто до стопанската дейност на кооперацията. Както се каза, тя ще има немалко и социална дейност, тя ще има и други дейности свързани по вертикала и хоризонтала на осъществяването на възпроизводствения процес.

В чл. 11, когато вече се каза и това предложение, но аз искам още малко да разсъждавам. Когато ние разглеждаме & 2 - особености на земеделската кооперация и възможността в нея да се запазят в реални граници собствеността на земята за онези, които ще я получат, а безспорно другите, които ще продължат и в идеални граници на общо стопанисване също ще реализират своята собственост и включително запазването на културните видове, ние трябва да дадем отговор на един друг въпрос, който е свързан след това и с чл. 47, отнасящ се до рентата. Става дума за това, как по-нататък ще таксуваме земята? Ще я приемем ли вече като основен капитал, който да се включи с нейната капиталова стойност и която капиталова стойност по-нататък съответно ще бъде обвързана дали с рента или с дивиденди, така, както другите основни фондове. Тук ние трябва да дадем един по-ясен и точен отговор от гледна точка на формирането и развитието на кооперацията.

Аз мисля, че в чл. 47 трябва да се внесе още по-голяма конкретност по отношение на начина, когато става дума за съответното разделяне или прекратяване дейността или разделяне на кооперациите.

Отново тук е записана една постановка, че разделянето на кооперацията, както и отделянето от нея, се решава от общото събрание. Отново, особено сега, при радикалното преустройство на кооперативната форма в селското стопанство ние ще се сблъскаме с проблема, че общото събрание на сегашната кооперация не желае, но хората от отделното село, съответно отделните собственици на земя искат да си формират съответно кооперативно стопанство. Ние трябва да дадем възможност тяхното решение да има право така, както отпред е регламентирано, а не обезателно общото събрание да бъде онзи орган, който окончателно ще разрешава проблема за разделянето в самата кооперация.

И смятам, че също така се нуждае още един път, този проблем вече беше поставен, от препежиране въпросът за дейността на кооперативните сдружения, особено по вертикала, имам предвид кооперативните съюзи. Не съм твърдо убеден, че тези съюзи не трябва да се занимават в смисъла "стопанска дейност". Имам предвид трактовката на понятието "стопанска дейност". Ние непосредствено я свързваме с производствената дейност. Да, но ние разглежда-

ме стопанската дейност в нейната широта, свързана изключително и с подпомагане по отношение на реализацията на продукцията, по отношение снабдяването, по отношение редица други услуги, които трябва да се извършват в развитието на кооперацията от гледна точка на реализацията на нейните интереси. Аз мисля, че ние трябва да процедираме именно този проблем - възможността и правата на кооперативните съюзи.

Защо трябва точно да го регламентираме със закона? Защо не дадем право на базата на демократичния принцип тези, които изграждат този кооперативен съюз, самите те да регламентират правата и пълномощията, за да извършват онова, което те сами не могат да извършват и за да им бъде от полза действително за постигане на общите цели? Мисля, че съответно при второто четене е необходимо още един път да се прегледа въпросът и за имуществото и специално проблемите за кооперативното имущество и собственост, там, където имаме общо стопанисване и изграждане в областта на селското стопанство.

Знаем, че с правилника, със Закона за собствеността на земята тези въпроси принципно бяха поставени, но не бяха доведени докрай в по-конкретно решение. Може би трябва да се опитаме в този закон, онова, което беше останало и което остава неразрешено, да получи съответното разрешение.

И искам да завърша с това - проблемът за развитието на кооперативната форма и в тази връзка помощта, намесата, подпомагането, държавната политика. Ясно тук са записани съответно държавните в това отношение функции, свързани със създаването на облекчен режим, но може би още един път и тук, в този закон ние трябва да запишем, след като той обхваща всички форми и сфери на кооперативното движение. По-голямата конкретизация е необходима, защото една е все пак държавната намеса и помощ в развитието на кооперацията в областта на селското стопанство, друга ще бъде в областта на някои други сфери и дейности - в областта на трудово-производителните кооперации. Да вземем примерно бръснаро-фризьорските кооперации или някои други. Ето защо тук по-конкретно и ясно трябва да откроем, особено тогава, когато говорим за действително целенасочена държавна намеса в приоритетното развитие на някои отрасли, които определят на този етап нашата икономика и които най-бързо ще решат проблемите за излизане от кризата.

В заключение аз също искам да приканя всички колеги, ние да потвърдим този закон, тъй като основните принципи в него, които са заложили в него, дават възможност той да отговори на назрялата потребност сега и да даде възможности за развитието по-нататък на кооперативните форми и кооперативната система.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Стойно Иванов.

СТОЙНО ИВАНОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми госпожи и господа народни представители! Вземам думата, за да подкрепя внесения законопроект за кооперациите. Искам да подчертая, че той е необходим първо, за да защити кооперацията от държавата и да даде именно законова норма за подпомагане на кооперацията от страна на държавата, както това е записано в чл. 3 и в чл. 44 на предложения законопроект.

Втората аргументация по необходимостта от законопроекта се свежда до това, че с него се защитава кооперацията от кооператора, от своеволни разрушителни действия от страна на кооператора да ликвидира кооперацията. И това е записано в чл. 15, чл. 22, чл. 33, чл. 35, чл. 39 и чл. 42 на предлагания законопроект.

Също в законопроекта се защитава и кооператорът от неправомерни решения от страна на кооперацията, като се ограничава размерът на фонд "Резервен", като се дава правото на всеки член-кооператор да обжалва приети решения.

И четвърто, смятам, че предложеният законопроект дава много добра нормативна база за продължаване аграрната реформа в нашата страна и за ускоряване прилагането на Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи, тъй като действително със Закона за кооперациите ще могат да се преобразуват сегашните производствени структури в ТКЗС, в ТКЗС и агрофирми, в кооперации.

Професор Карамфилов използва тук израза, че ние с този Закон за кооперациите "погребваме ТКЗС". Аз смятам, че едва ли е използван най-сполучливият израз, затова защото в сегашните ТКЗС съществуват много от принципите на кооперацията и затова ние можем да кажем, че те се преобразуват, реорганизират, но едва ли е най-точно да използваме, че "погребваме" сегашните структури, които са все пак едно ново начало в сравнение с периода на аграрно-промишлените комплекси.

И не на последно място бих искал да кажа, че с този законопроект ние възстановяваме една традиция по отношение на кооперативното движение в нашата страна, която има вековна история.

Вторият въпрос, на който искам да спра вашето внимание - необходим ли е отделен закон за земеделските кооперации. Аз съм един от поддържниците, че този Закон за кооперациите трябва да урежда и спецификата на земеделските кооперации. Бих казал, че не е необходим специален закон за тях, защото той на 85 - 90 на сто ще повтори законовите разпоредби, които се съдържат в Закона за кооперациите въобще.

Също бих казал, че ние ще спестим парламентарно време, ако в закона за кооперациите отразим спецификата на земеделските кооперации.

Ето защо аз искам да изкажа някои конкретни предложения по повод на спецификата на земеделските кооперации, която трябва да се отрази в предлагания законопроект.

Първо, смятам, че в чл. 11 трябва да се запише още една точка, като право на член-кооператора, а именно да получава част от рентата или от трудовото си възнаграждение в натура като селскостопанска продукция.

В чл. 15 би следвало да се запише, че прекратяването на трудовото участие поради пенсиониране не води до прекъсване на членството на земеделския стопанин в съответния кооператив.

По отношение на чл. 17 би следвало да се запише, и тук искам да изложа повече аргументи - става дума за това, че размерът на дяловата вноска се връща и се коригира пропорционално на дяловия капитал, който е натрупан в кооперацията. Трябва да кажа, че по отношение на земеделската кооперация трябва да се запише един срок от три до пет години, за да се върнат дяловете на кооператорите, които напускат, за да не се постави в икономическо затруднение кооперацията, ако, да кажем, от нейния състав се освободят едновременно пет или десет човека. И това ще постави кооперацията, останалите кооператори, в затруднено икономическо положение. Затова срокът за връщане на дивидентите трябва да бъде указан и той да бъде според мен в порядъка на три до пет години.

По отношение на чл. 42 бих искал да кажа, че в него трябва да се подчертае, че в кооперацията обезателно ще трябва да се формира действително фонд "Резервен". Но този фонд "Резервен" да се дели така на две части - на неделима и делима част при ликвидацията на кооперацията. Господин Христов изложи тезата, а и господин Пандов я потвърди, че действително земеделските кооперации ще развиват по всяка вероятност и социални дейности, ще имат социални функции. Затова аз смятам, че ако в чл. 42 се упомене, че част от фонд "Резервен" остава неделим и когато се ликвидира кооперацията, а тази сума се предостави на новообразувани кооперации на същата територия, или пък се използва за изграждане на нови кооперации, обслужващи производството и социалната сфера на дадена територия, това ще бъде правилно и това е много необходимо да се запише сега, когато ние действително трябва да преобразуваме сегашната собственост в ТКЗС. И тук се изказаха много становища например, че на базата на един такъв неделим фонд ние можем да създадем малки кооперации от техника, която да обработва земята на частните стопани, ко-

ито ще се формират и които не биха желали да участвуват в кооперация, но могат и трябва да обработват земята си механизирано.

Също бих казал, че в чл. 43 би следвало да се запише, това се каза вече от всички, които говориха по повод на земеделската кооперация, че кооперацията заделя част от печалбата си за плащане на рента за обработваната земя.

Бих искал да подчертая, че в законопроекта, в чл. 47 би следвало да се напише нова, трета алинея, която именно да регламентира, че разделянето и преобразуването в кооперации на сегашните структури в земеделието (става дума за ТКЗС и агрофирми) не трябва да става по решение на общото събрание. Тук проф. Пандов изложи теза в подкрепа на това. И аз искам да подчертая, че общите събрания може би няма да вземат решения, но трябва да се запише, че новите кооперации се образуват по силата именно на този закон и регламентирано в чл. 4, щом се събират пет човека, могат да образуват кооперация на доброволно сдружили се частни земеделски стопани.

Бих искал да подчертая също, че в законопроекта в чл. 58 трябва да се подчертае, че при прекратяването и ликвидирането на дейността може да остане неделима част от фонд "Резервен", за което говорих, и трябва да се запише текст "освен в случаите, когато в устава е регламентирано друго".

Бих искал да кажа, че това, което е записано в чл. 67, не бива да се разглежда действително като едно ограничение на дейността на кооперативните съюзи по отношение на стопанската област. Ние искаме само да се премахне досегашната деформация на равнище управителен съвет на кооперативния съюз да се формира собственост. А нищо не пречи на кооперативния съюз да изгради междukoоперативно предприятие със собственост на отделните кооперации.

Така че в заключение аз искам още веднъж да подчертая, че в § 4 трябва да се уреди именно въпросът за създаването на нови кооперации, без да се чака изграждането на нов земеустройствен план. Тези собственици на земя, които получат документи, че владеят земя в идеални граници, могат например да образуват кооперативи, за да може да ускорим процеса на аграрната реформа и да не чакаме изграждането на нови земеустройствени планове, което най-малко ще продължи три години.

Като изказвам задоволство, че в законопроекта се съдържат всички законови уредби, които регламентират правото на частния стопанин да взема собствено решение, аз бих ви призовал да гласуваме за приемането на закона на първо четене.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Екатерина Маринова.

ЕКАТЕРИНА МАРИНОВА: Уважаеми господин председателю, уважаеми колежки и колеги! Присъединявам се към казаното от всички колеги, които потвърдиха, че по този проект бе извършена голяма и сериозна работа както от вносителите, така и от двете парламентарни комисии - по икономическата политика и аграрната политика и реформите в селското стопанство.

Искам специално да подчертая работата, която извърши работната група на Комисията по икономическата политика и колегата Славов и особено нейният председател проф. Карамфилов.

В същото време не мога да не подчертая и това, че този законопроект, така да се каже, е свършено сериозна и солидна част от пакета закони, които ще ни дадат законовата основа на цялата икономическа реформа.

Смея пред вас, уважаеми колежки и колеги, да подчертая още нещо. Не само партията на българските социалдемократи и Българския земеделски народен съюз, но и партията на българските социалисти като достоен продължител на българската социалдемократия през всичките тези сто години също с неотслабващо внимание и интерес, с грижи е следила развитието на кооперативното движение. Аз мога да кажа от името на своите колеги, че в този законопроект партията на българските социалисти вижда една солидна възможност за разгръщане на икономическата дейност на нашите граждани.

Силата на този законопроект е и в това, че той конкретно развива онези текстове от новия проект на нашата Конституция, които се отнасят до икономическата система, до икономическата инициатива на българските граждани.

Вземам обаче думата не за да повтарям казаното от моите колеги и преди мен. Вземам думата, за да ви помоля преди второто четене на проекта по кооперациите още веднъж внимателно в парламентарните комисии да огледаме текстовете, на първо място по чл. 2, където ми се струва, че би могло да се намери по-точно и пълно регламентиране на това какви да бъдат българските кооперации. Не само в областта на стопанската дейност, но и в областта на социалния живот има огромни възможности за развитие на кооперативното движение.

Мисля също така, че в чл. 17, както и в някои други членове, могат да бъдат намерени някои по-конкретни и по-верни текстове.

На трето място присъединявам се към колегите, които обърнаха специално внимание на глава IV и на чл. 67. Аз съм сред народните представители, които не се съгласиха и в Комисията по икономическата политика чл. 67 да фиксира текст, с който да се отнема правото на стопанска дейност на кооперативните съюзи. Според мен това означава груба намеса на законодателя в истинската стопанска и кооперативна дейност на член-кооператорите и на коопера-

торите. Работа на кооператорите е да решат какви да бъдат техните кооперативни съюзи - с идеална или със стопанска цел. Не на законодателя затова защото, ако ние приемем тези три мънички думи "без стопанска дейност", означава, че ние грубо се намесваме в кооперативната дейност.

Искам също така накрая да помоля уважаваното Народно събрание да обърне още веднъж мъничко внимание на Преходните разпоредби. Там, където ние вземаме върху себе си задължението да кажем каква да бъде техниката на разпределение на общокооперативното имущество, струва ми се, че може да има по-прецизирани текстове.

И накрая искам да кажа следното: не съм съгласна с някои оценки на колеги, които говориха преди мен, че едва ли не българското кооперативно движение в последните десетилетия само е ограбвано. Българската кооперация е одържавявана, но благодарение на тази кооперация са създадени маса подотрасли на българската индустрия. Без кооперативните организации не беше мислима нито хранително-вкусовата промишленост на България, нито леката промишленост, нито вътрешната търговия. От друга страна, държавата пък също е давала средства на кооперациите. Но в кооперативните организации са създадени заводи на съвременен модерен равнище с участието на държавата. Не бива с лека ръка деформациите на централизираната икономика да слагаме като отпечатък върху всичко онова, което са създали нашите предшественици.

Моля, уважаеми господин председателю, за следното: като гласувам с цялата си душа и сърце да се приеме законопроектът на първо четене, да се даде възможност на всички народни представители да имат поне няколко дни време, всички - казвам, а не само Комисията по икономическа политика и Комисията по аграрната политика и реформите в селското стопанство, внимателно да се запознаят с проекта. Всички, които имат някакви съображения, да ги внесат писмено и чак тогава законопроектът да влезе на второ четене, затова защото всички ние разбираме, че днес беше извършено мъничко процедурно нарушение - много от колегите видяха законопроекта за първи път и те не бяха в състояние да вземат такова съдържателно участие, каквото изисква изключителното място и роля на този закон в цялостната ни икономическа реформа. *(Единични ръкопляскания.)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Искам само да обявя, че преди да дам почивка, имаме още трима души, които искат с по няколко думи да се изкажат, за да можем след това да пристъпим към гласуване след почивката. Да изслушаме и тях.

Реплика поиска господин Бояджиев.

ТОДОР БОЯДЖИЕВ: Господин председател, използвам правото си за реплика и само в рамките на една минута ще кажа, че се чувствам особено щастлив, че съм член на това Народно събрание, което ще приеме освен Конституцията и Закона за кооперациите.

Едно от нещата, с които България може да се гордее в своята история, е нейният принос, който е дългодавен, от много години, датира много преди тези четиридесет и пет години, които споменаха някои от говорилите тук народни представители.

Използвам правото си на реплика. Присъединявайки се към всичко, което беше казано тук, само една-единствена реплика към господин Стефан Радославов, предизвикана и от изказването на госпожа Катя Маринова.

Българската кооперация не е рожба на една партия. Българската кооперация има своите дълбоки корени. Тези дълбоки корени са имали своите последователи. Те са били идея, която е била подкрепяна и развивана и от българските социалдемократи, и от българските социалисти.

Българската кооперация има и своите жертви. През 1949 година, когато първият председател на Централния кооперативен съюз на българските кооперации и съзателят на горските кооперации в България през 1933 година Илия Бояджиев възстава срещу политиката на Вълко Червенков за одържавяване на кооперативното движение в България, той става мъченик на кооперациите в България, като завърши живота си по време на следствието през 1949 година.

Така че наистина кооперативното движение, кооперативната идея има дълбоки национални корени. Българският народ е дал принос в развитието и утвърждаването на тая кооперативна идея. И аз наистина се чувствавам горд, че ще участвувам в гласуването на този изключително важен закон.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Йовчо Русев.

ЙОВЧО РУСЕВ: Господин председател, дами и господа народни представители! Обсъждаме един изключително важен закон, който засяга демократизма на стопанското развитие. Изобщо кооперацията се ражда едновременно с развитието на пазарните отношения като форма на организирана защита на бедните потребители и производители от агресивното насилие на капитала върху отделната личност.

Именно затова проблемът за кооперациите е залегнал в платформата на всяка лява демократична политическа партия. Именно затова отношението към кооперацията не съществува в нито една от платформите на десните политически партии, защото те отричат кооперацията. Кооперацията поначало е противодействие на капитала.

Именно в това се състои и отношението на нашия закон към кооперацията като демократична форма на стопанска дейност и като противодействие на новите условия на пазарни отношения, в които капиталът ще проявява своята агресивност особено към бедните производители.

България натрупа значителен опит в своето кооперативно движение. Аз бих искал да обърна внимание само на два въпроса, принципи според мен в този закон.

Кооперацията е независим стопански партньор в пазарните взаимоотношения. Тя участва и съществува в резултат на конкурентната борба с всички останали партньори. Тоест кооперацията трябва да бъде с една съвременна организация на стопанската си дейност, с една съвременна материална база и в съвременни стопански мащаби да развива тази дейност, за да може да оцелее в една остра конкурентна борба със стопанските фирми на капитала, които винаги ще имат стремеж да погълнат кооперацията, да я ликвидират като конкурент в пазарните взаимоотношения.

И затова, уважаеми колеги, аз предлагам Комисията по икономическата политика още веднъж да преразгледа отношението си към степента на концентрация на стопанската дейност, която се позволява, тъй като ние сме свидетели през последните години как в Западна Европа се създават национални кооперативни търговски вериги; създават се национални кооперативни центрове за научна и развойна дейност, които обслужват цялата кооперативна система. Именно в този смисъл трябва да се помисли дали не трябва да се предостави правото на конгресите на междukoоперативните съюзи да се определя строго в какви рамки, в какви обекти, в какви направления може да се развива общо-полесна национална дейност в полза на кооперациите. В противен случай ние ще лишим кооперациите от един сериозен тил - научен, технически и организационен, който може да ги поддържа като равностойни партньори с останалите конкуренти в пазарните отношения.

И на второ място, струва ми се, че е необходимо още веднъж да се разгледат в закона защитните клаузи в закона против посегателството на държавата и капитала срещу кооперациите, а по този смисъл законът според мен недостатъчно разделя формите на стопанска дейност като акционерна фирма и кооперация. Именно там стои каналът, който може да позволи на капитала да разгромява кооперациите или да ги овладява по законов път, но с нечестни и нечисти намерения.

Смятам, че законът съответствува на политическите платформи на всички политически демократични партии, представени в този парламент, и заслужава да бъде утвърден не като закон, който разрушава съществуващите коопе-

рации. Искам да вметна, че ние навлизаме в нов период на пазарни отношения, където обновената кооперация ще има нови права, нови пълномощия, нови отговорности и първият конфликт, който срещаме в кооперацията, е, че концентрацията на селскостопанското производство в кооператива далеч изпревари възможностите на частната ферма, на развитието на капитала в земеделското производство. Проблемът не е в съответствието на Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи, може би и правилникът има недостатъци, но главното е, че се създаде несъответствие между възможностите на кооперативното земеделие и възможностите за старт на частното земеделие.

Ако тези предложения намерят отражение в текста на закона, който ще бъде предложен за второ четене, изцяло и с убеждение ще го подкрепя.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Цезар Карафеизов.

ЦЕЗАР КАРАФЕИЗОВ: Уважаеми господин председателю, дами и господа народни представители! Позволете ми да прочета чл. 19, ал. 4 от нашия проект за Конституция, минал на второ четене, с което да обърна внимание, че това, което сме записали в него не е най-доброто, както е записано в други конституции. Например вие добре знаете, че в Гръцката конституция е записано, че държавата насърчава кооперацията. Член 19, ал. 4 казва: "Законът създава условия за коопериране и други форми на сдружаване на гражданите и юридическите лица за постигане на стопански и социален напредък."

Дами и господа народни представители, явно е, че в нашата страна не всички ще станат бизнесмени, затова с този закон се дава възможност, както справедливо е записано в мотивите на Комисията по икономическата политика, че кооперацията е сдружение на социално и икономически слаби физически лица, които обединяват своите усилия и капитали за съществуване в свободния пазар. Тоест те да могат да реализират конституционния текст за социален напредък.

Няма да говоря по отделните глави на законопроекта. Изцяло споделям принципите, залегнали в него. Искам да се спра само на няколко момента, които уважаемата Комисия по икономическата политика, ако може, да огледа и максимално да доближи понятията и принципите от Търговския закон към този за кооперациите, като си давам сметка, че те са малко по-различна материя.

Същевременно, за да не се усложняват нещата при второто четене, искам да изкажа няколко съображения. Може някои от вас да ги вземат предвид и да ги обмислят преди второто четене.

В член 4 е казано: "Най-малко пет дееспособни физически лица", но аз мисля, че тази цифра трябва да се преразгледа към увеличаване, тъй като при ликовидиране се казва, че трябва да не се достига минималният брой.

В член 7 също да се преразгледа срокът шест месеца. Струва ми се, че той е малък и трябва да бъде една година, тъй като селскостопанските дейности обикновено имат едногодишен цикъл. Ако кооперацията не извърши дейност в шестмесечен срок, тя трябва да се заличи едва ли не служебно в регистъра. Според мен този срок би трябвало също да се преразгледа.

В чл. 9 е казано, че лице или гражданин може да бъде член на кооперацията, което е навършило 16 години, а ученик-кооператор - 15 години. Според мен тези възрастови граници би трябвало да се преразгледат, тъй като 16 години човек задължително учи, но на 18 години се смята за навършил пълнолетие. Предлагам това също да се преразгледа от уважаемата комисия, тъй като при второто четене евентуално биха възникнали спорове.

В чл. 29 се регламентира избирането на председател. Вярно е, че законопроектът в крайна сметка трасира общите принципи на кооперациите, а уставът регламентира всички неща в детайли, но според мен би било редно да се пише в този член за колко време се избира председателят, тъй като в чл. 70 се казва, че председателят на кооперативните съюзи се избира за три години. Редно е тук да се отбележи с какво мнозинство, за какъв срок, с какво гласуване, тъй като за Контролния съвет другаде са определени сроковете, а тук не е. Смятам, че не е пожизнено и е поредно това положение да се фиксира в закона, отколкото в устава.

В чл. 50 е казано, че останалата кооперация с членове, чийто брой е под установения минимум в едномесечен срок, ако съставът ѝ не бъде попълнен, тя да се разпусне. Според мен този срок е малък и би трябвало да бъде увеличен на шест месеца.

Дами и господа, по принцип съм съгласен с този законопроект и смятам, че той удовлетворява много голяма част от всички политически партии, представени в парламента, дори и тези въвн от него, и смятам, че ние ще можем да приемем този закон с голямо мнозинство.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Николай Близнаков.

НИКОЛАЙ БЛИЗНАКОВ: Като последен преди обявената пауза ще бъда съвсем кратък. Искам да изразя своята увереност, че този законопроект, ако бъде приет, наистина ще доведе до еманципация на истинската кооперация, на истинския кооперативен дух, който беше малко дискредитиран в последните десетилетия. Казвам това с убедеността и на член на Комисията по икономическата политика, и на човек с известен кооперативен опит.

Наистина капиталът и трудът, социалната защитеност, от една страна, и стопанската инициатива, от друга, си дават най-добра среща именно в кооперацията и тя е неотменим елемент според мен на социалното пазарно стопанство.

В тази връзка искам да насоча вниманието ви към един-два пункта на закона, които могат малко да се поправят.

Отнася се, от една страна, до управлението на кооперацията. Управителният съвет, който трябва да има свой председател, трябва да бъде отделен от самото управление, от мениджъра, който ще управлява, от един изпълнителен директор или председател на кооперацията, една структура, доближаваща се повече до акционерните дружества например. Смятам, че това ще допринесе за ефективността на кооперацията.

Ограниченията на фонд "Резервен", които се дават с точни цифри в закона, ми се струват също неуместни.

И като трето предложение бих казал следното. Върнатото одържавено кооперативно имущество на вече прекратени кооперации да не се дава на наследниците, на бивши членове на тези кооперации, а да се събере в един национален фонд за подпомагане на кооперациите, който на първо време, докато не се създаде някаква обща федерация, може да бъде командуван или наглеждан от един съвет, излъчен дори от Народното събрание.

По-конкретни предложения, разбира се, ще направя при второто четене и разглеждането член по член.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Искам да обявя почивка. Моля ви точно в 18 ч. да бъдете в залата. Тогава ще гласуваме на първо четене законопроекта. А след него ще пристъпим към точка втора от дневния ред.

(След почивката)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Продължаваме нашата работа. Преди да пристъпим към преброяване на присъстващите, за да видим дали има кворум, давам думата на Стефан Нешев, който пожела да каже няколко думи.

СТЕФАН НЕШЕВ: Уважаеми господин председател, уважаеми колеги, заставам на микрофоните не да ви отегчавам, а първо да изразя безрезервната си подкрепа към внесенния проект на Закона за кооперациите, да изкажа благодарност на ръководствата на редица кооперации в Русе и преди всичко на ръководството на кооперация "Освобождение", които взеха дейно участие при

разглеждането на законопроекта. Искам да ги уведомя, че всички бележки, които те поставиха, които не са съществени за отхвърлянето на този закон, ще бъдат поставени на второто четене, когато законопроектът бъде разглеждан по същество. Искам да ви призова да гласуваме законопроекта на първо четене. Благодаря ви за вниманието. *(Ръкопляскания.)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Думата поиска Иван Богданов.

ИВАН БОГДАНОВ: Уважаеми господин председателю и колеги, не съм против приемането на закона, тъй като ние го очакваме с надежди за развитие на кооперативното движение в България. Запазвам си обаче правото, понеже се предлага за гласуване на първо четене, да кажа, че няма да мога да се съглася с чл. 12, ал. 2. По-нататък ще обясня защо. Той задължава трудовото участие, а ние говорим за земеделската кооперация, че няма да бъде задължително трудовото участие, а със земя, с имот, със средства за производство и т.н. Така че са необходими някои корекции.

Също така не съм удовлетворен от решението за състав и функции на общото събрание. И ако този въпрос не бъде решен добре в правилника, трябва да бъде решен тук.

Запазвам си правото на второто четене да взема участие по тези въпроси. Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Благодаря ви. Моля, прекратете регистрацията.

Пристъпваме към гласуване. Моля, които са съгласни и които възразяват, разбира се, да пристъпим към приемане на първо четене на законопроекта за кооперациите. Моля, гласувайте.

При гласували 227 депутати, с 224 гласа за, 1 против и 2 въздържали се, законопроектът за кооперациите се приема на първо четене. *(Ръкопляскания.)*

Преминаваме към точка втора от дневния ред

ВТОРО ЧЕТЕНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА УСТРОЙСТВОТО НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Има ли желаещи да вземат думата от комисииите? Има думата Велко Вълканов.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Уважаеми колеги, Законодателната комисия в няколко свои заседания много внимателно обсъди на второ четене законопроекта за устройството на Министерството на вътрешните работи. При обсъждането на законопроекта бяха отчетени много от направените при първото четене предложения. Някои от предложенията обаче бяха твърде об-

щи, просто съдържаха само едно пожелание, поради което останаха извън текста. Други не бяха приети, защото правната повеля, която се имаше предвид, можеше да бъде извлечена от други текстове в проекта.

Бих искал да ви кажа, че всички текстове на законопроекта са приети със съгласието на Министерството на вътрешните работи. Освен това ние имаме съгласието и на съответните професионални организации при Министерството на вътрешните работи. Така че в това отношение, смятам, че сме работили при пълен консенсус.

Накрая искам да ви кажа, че предлагаме на вашето внимание две глави от законопроекта, които днес бяха приети на заседание на Законодателната комисия. Надявам се утре да продължим своята работа и да представим останалата част. Но това, което е предложено сега, е окончателно прието. По него няма разногласия в комисията и в отношенията ни с Министерството на вътрешните работи. Ето защо предлагам да започнем гласуването текст по текст или глава по глава, като междувременно след прочитането на всеки текст би могло да има и съответно разискване, ако някой смята това за необходимо.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Вълканов, Димитър Баталов поиска думата. Желаете ли да вземете думата сега, господин Баталов.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Няма смисъл от общи дискусии. Ако имате бележки по отделните текстове, можете да вземете отношение. Днес ви дадохме текста на първите две глави. Текстовете са съгласувани с Министерството на вътрешните работи и със Законодателната комисия. Ако имате бележки по текстовете, с удоволствие ще ги чуем. Ако нямате бележки, предлагам да започнем четенето текст по текст.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Вълканов, моля четете.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Заглавие на законопроекта "Закон за Министерството на вътрешните работи".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте!

ПЕТЪР БЕРОН (от място): Не е хубаво заглавието.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Имате право на предложения. Готови сме да обсъдим всяко ваше предложение, но това е текстът, който сме приели в Законодателната комисия, съгласуван с Министерство на вътрешните работи.

МАРКО ТОДОРОВ (от място): Не е ясно заглавието: закон за дейността ли, за устройството ли?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: От 226 народни депутати 220 са гласували за, 3 - против, и 3 въздържали се.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Глава първа: "Функции и основни принципи за организацията и дейността на Министерството на вътрешните работи".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Названието на глава първа. Моля, не среща възражения, гласувайте!

От 203 гласували народни представители - 201 са гласували за, 1 - против, и 1 въздържал се.

Приема се заглавието на глава първа.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: "Чл. 1. Този закон урежда функциите, устройството и органите на управление на Министерството на вътрешните работи, правата, задълженията и отговорността на личния състав."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не виждам възражения. Моля, гласувайте чл. 1!

От общо гласували 226 народни представители - 220 са гласували за, против няма, 6 въздържали се.

Чл. 1 се приема.

Чл. 2.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: "Чл. 2. Ал. 1. Министерството на вътрешните работи чрез своите органи изпълнява възложените му с Конституцията и със законите функции по:

1. защита на националната сигурност;
2. защита срещу насилствена промяна на конституционно установената държавна и обществена система в Република България;
3. опазване на обществения ред, правата и свободите на гражданите и съдействие за спазване на законите и разпорежданията на държавните органи;
4. борба с престъпността чрез предотвратяване и разкриване на престъпленията и участие в разследването им;
5. охрана на държавната граница и контрол за спазването на граничния режим;
6. опазване на живота и здравето на гражданите, имуществата и културните ценности от пожари и свързаните с тях опасности и оказване на помощ при стихийни бедствия и производствени аварии.

Ал. 2. Министерството на вътрешните работи обработва, съхранява и предоставя на държавни органи информация, събрана при изпълнение на функциите му."

Това беше чл. 2.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не виждам желаещи да се изкажат. Моля, гласувайте чл. 2 така, както е прочетен.

Господин Първанов има думата.

ИВАН ПЪРВАНОВ: Уважаеми госпожи и господа народни представители! Още при разглеждането на този текст в Законодателната комисия предложих да се изведе като самостоятелна функция тук една от най-важните функции, която сегашното Министерство на вътрешните работи чрез управление КАТ имаше по организацията и контрола на движенията по пътищата. Няма защо да ви убеждавам, че по пътищата на нашата страна се води една тиха война, която взема своите жертви. Наред с останалите функции, които тук се излагат по опазване на обществения ред, защита правата и свободите на гражданите, борба срещу престъпността и пр. и пр., аз мисля, че би било уместно или в отделна точка да изразим една функция, в която да се изразява това конкретно: "Организацията и контрола на движението по пътищата" или в т. 3 след "... защита и правата на свободите на гражданите", да се чете: "Организацията и контрола на движението по пътищата" и след това да продължим със "съдействието за спазването на законите и разпорежданията на държавните органи".

Вярно е, че в раздела на националната полиция има такава точка във връзка с тази функция, но важно е още оттук да се види, че една от функциите всъщност на самото Министерство на вътрешните работи, която ще се реализира впоследствие чрез тази пътна полиция, да отразим тук тази функция.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Дърмов.

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Уважаеми колеги, аз не мога да се съглася с колежата Първанов, тъй като самата философия на тези пет направления, а именно със защита на сигурността, с полицията, с противопожарната охрана и със съответните войскове подразделения. Така че би следвало дейността по контрола на автотранспорта да си остане там, в рамките, където е свързано с полицията, тъй като по контрола на безопасността на движението има компетенции не само Министерство на вътрешните работи, но и поредица от други ведомства. А дейността на КАТ е чисто полицейска функция.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Кръстанов.

ДИМИТЪР КРЪСТАНОВ: Аз ще си позволя да изкажа точно обратните съображения, свързани с това, което каза тук господин Мирослав Дърмов и да подкрепя категорично господин Иван Първанов. Смятам, че една от основните функции на Министерство на вътрешните работи е организацията и контролът на движението по пътищата. И не се налага според мен надълго и нашироко да аргументирам тази своя позиция. Господин Първанов посочи част от аргументите, но ако има война у нас и ако общественоопасно явление, което в особено широки мащаби тихо, но неотстъпно противодействува на обществените интереси, да застрашава живота и здравето на хората, според мен това е

именно движението по пътищата. Средногодишно по пътищата на България загиват от 1200 до 1500 хора в трудоспособна възраст. Хиляди хора остават инвалиди от пътнотранспортни произшествия. И именно, за да акцентувам върху тази особено важна обществена функция на полицията, аз мисля, че трябва да се съгласим с предложението като отделна, специална функция на Министерство на вътрешните работи да се отдели организацията и контролът по безопасността на движението.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Мичев има думата.

ДОБРИН МИЧЕВ: Аз смятам, че към ал. 2 на стр. 2, където се говори за Министерство на вътрешните работи: "Обработка, съхранява" и т.н., трябва да стане: "Министерство на вътрешните работи събира, обработва, съхранява в архива на МВР и предоставя на държавни органи и изследователи информация, събрана при изпълнение на функциите му."

Трябва да ви кажа, че към Министерство на вътрешните работи съществува един огромен и богат архив, в който се съдържа огромна документация за новата и най-нова история на България, за нейната политическа и културна и т.н. история. Аз смятам, че този архив е утвърден като едно основно, научно и оперативно звено към Министерство на вътрешните работи и неговите функции трябва да бъдат фиксирани в т. 2. Освен това аз по-нататък няма да се изказвам за основните подразделения на Министерство на вътрешните работи. А той трябва да влезе, така да се каже, в шапката на основните подразделения на Министерство на вътрешните работи, тъй като играе огромна научна и оперативна роля.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Баталов имате думата.

ДИМИТЪР БАТАЛОВ: Чл. 2, ал. 1, т. 4 е казано: "Борба с престъпността чрез предотвратяване и разкриване на престъпленията и участие в преследването им."

Но как ще стане това, ако Главно следствено управление се отдели от МВР? Значи ли, че освен следствието, ще има и полицейско следствие? И докъде са правомощията на едното и на другото. Това е според мен кръстосване на функции, което крие много опасности. Нека не забравяме, че най-големите престъпления в Министерство на вътрешните работи в миналото се извършваха именно поради изнемването на следствената дейност от някои отдели в министерството. Следователно тук трябва да има и една много по-точна и по-строга регламентация на дейността на министерството.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Мулетаров има думата.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Репликата е във връзка с това изказване. Няма никаква опасност от смесване на функции, тъй като ние поначало допуснахме една грешка, която Министерският съвет поправи с изменението, което сега се прави в Наказателно-процесуалния кодекс да отнемем възможността да се върши първоначално разследване, така нареченото "дознание" от органите на милицията, респективно сега на полицията. В цял свят първоначалното разследване, първите мерки срещу разкрити престъпления или неразкрити започват именно от тези органи. И този пропуск, тази грешка, която се допусна с изменението на Наказателно-процесуалния кодекс, който предаде дознанието към органите на предварителното следствие, на Главно следствено управление, се отчете не само като една грешка, а като пагубна за възможностите да се справят с разследването изобщо на престъпленията следователите и Главно следствено управление.

Така че, този конституционен принцип за участие в разследването ще бъде доразвит в Наказателно-процесуалния кодекс, а доразвиването вече е предмет на една промяна в този кодекс и той е приет от Министерския съвет и е предстоящо внасянето му в Народното събрание.

Така че опасенията на господин Баталов са неоснователни, няма никаква опасност да се вършат каквито и да е своеволия или произволни действия от тези органи на дознанието или така нареченото "полицейско разследване". Напротив, то ще бъде помощник, и то много необходим на самото следствие. Без него просто не може да се обхване огромната престъпност. Гаранции ще има в Наказателно-процесуалния кодекс. Аз разбирам опасенията, но такива няма да бъдат допуснати с другия закон, който ще регламентира точно как ще става това.

Затова поддържам да остане, господин Баталов, тази разпоредба, тъй като опасност няма.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Първанов, имате думата.

ИВАН ПЪРВАНОВ: Взех думата не толкова да направя възражение по изказването на господин Баталов, колкото да го подкрепя, защото е удобен моментът.

Мисля, че неговото съмнение е основателно и за да го ликвидираме, можем след израза "участие в разследването на престъпленията" да добавим "при условията и по реда, установени от съответните закони".

Това ще бъде, господин Мулетаров, Наказателно-процесуалният кодекс, той ще каже кои рамки и т.н. Мисля, че можем да го сложим. След участие "в

разследването" да добавим "при условията и по реда, установени от съответните закони".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Данов има думата.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: Господа народни представители! От името на Министерството на вътрешните работи ще ви помоля да приемате текстовете така, както са сложени в проекта.

Искането да се вмъкне КАТ в чл. 2 смятам, че е неправилно. Чл. 2 третира проблема какви са функциите на Министерството на вътрешните работи по принцип. А кой ще изпълнява тези длъжности е съвсем отделна работа и те са третираны малко по-късно, когато се разглежда въпросът за полицията. Не само КАТ е проблем, който сега в момента стои. И ако плачем за тази необявена война, ние трябва да плачем и за другата необявена война, която се води срещу влаковете. Вие нямате представа колко често, почти ежедневно, имаме нападения на организирани групи върху влакови композиции и ограбването на вагони. Това е така наречената "транспортна полиция", която правим сега. Тя не се вписва тук.

Имаме също така непрекъснато нападение на групи от граждани по различните автомагистралаи. И създаваме така наречената "магистрална полиция", която ще се грижи именно срещу това.

Ако всички тези полиции бъдат описани във функциите на Министерство на вътрешните работи, смятам, че ще имаме едно изключително тежко дублиране на понятията, на функциите и ще трябва или да ги пренесем тук и да опразним там, където им е мястото, или там, където е мястото да ги възстановим.

Що се касае до ал. 2 да се прибави и въпросът за самостоятелното и начинът на събиране на информацията, тук пак в чл. 2 се говори за този въпрос в общи линии. Обаче вижте, господа народни представители, вземете чл. 19, ал. 1, т. 2, където изрично е казано, "че събира, обработва, съхранява и предоставя на държавните органи информация за състоянието на организираната престъпност, съобразно предмета на дейността" и т.н.

Така че тези архиви, за които става дума безусловно представляват един национален фонд за историята, се съхраняват. Голяма част от тях са свързани със секретност. Тази секретност ще бъде охранявана в името и в интереса на цялото общество.

Така че аз ще ви моля и по този въпрос да не поставяте искането да се допълват текстовете. Само ще усложним повече.

Що се касае за следствието, безпокойствието на господин Баталов ми се струва, че е неоснователно. Аз имам чувството, че не полицейското разслед-

ване беше причина за злоупотреба с правата на гражданите в миналото, а цялото следствие като следствие. Тези, които са преминали през него, най-добре знаят как се е провеждало следствието като следствие. И точно това се отнема на полицията. Полицията ще има право да разследва случая до откриването на престъпника или заподозрения, може да го задържи максимум 24 ч. и е длъжна да го предаде на съответната прокуратура. Прокурорът е този, който ще разпoredи по-нататък дали ще тръгне следствието да се движи направо при следователите, или той самият ще направи обвинителен акт от събраните достатъчно доказателства.

Така че вписването "съобразно съответните закони" е безусловно излишно според мен, господин Първанов, защото по никакъв друг закон не може да се действа освен по този, който е предвиден.

Но в самия закон за функциите и устройството на МВР не се предвижда начинът как ще се извършва тази работа. И самият закон препраща към съответните специални закони.

Затова ще ви помоля да приемете текста така, както е преминал през комисията и който смятам, че е изчистен във всяко едно отношение и е достатъчно добър за приложение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Вълканов, имате думата.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Аз подкрепям тези разсъждения на министър Данов. Смятам, че наистина за КАТ е достатъчно казано в чл. 6. Освен това функциите на КАТ могат да бъдат извлечени от другите точки на чл. 2 и по тази причина според мен не е необходимо специално още в началото да се посочва мястото на КАТ в системата на Министерство на вътрешните работи. Но аз мисля, че този достъп не е отказван и сега, колега Данов. (*Христо Данов от място: Да.*) И по тази причина едва ли е необходимо сега специално тук да се добавя това, което иска колегата Мичев.

И при това положение аз предлагам текстът да се гласува така, както беше прочетен. Ако искате още веднъж, но вие го имате пред себе си, няма нужда да се чете.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Чухте съответните обяснения. Мисля, че те отговарят на разбиранията, които бяха изказани. И, ако няма други възражения, моля пристъпете към гласуване на чл. 2, двете алинеи. Моля гласувайте!

От 222 гласували, 217 са за, 2 - против, въздържали се 3.

Член 2 се приема.

Член 3.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: "Чл. 3. Дейността на Министерството на вътрешните работи се осъществява въз основа на Конституцията и законите на Република България."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Мисля, че няма по този текст бележки. Моля, гласувайте чл. 3!

С 222 за, от 225 гласували, против няма, въздържали се 3. Член 3 се приема.

Чл. 4.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Чл. 4. "Служителите на Министерството на вътрешните работи са длъжни да уважават институциите на политическата система на Република България. Те не могат да участвуват в организирана политическа дейност и да предприемат действия по служба, с които да нарушават политическия си неутралитет."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Думата има господин Аврамов.

ГЕОРГИ АВРАМОВ: Много се извинявам, но какво значи "уважение"? Текстът трябва да стане следния: "Служителите на Министерството на вътрешните работи могат да участвуват в организирана политическа дейност и да предприемат действия по служба, с които да не нарушават политическия си неутралитет." Другата част пада. "Служителите уважават институциите на политическата система." Предлагам да падне първото изречение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Вълканов, господин Данов, вашето отношение към това предложение? Да, има думата господин Дърмов.

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Аз се извинявам отново, че трябва да репликирам. В дадения случай се показва отношението на служителите, които са един общ силов орган към всички държавни институции. Искам да обърна внимание на уважаемите народни представители, че този текст е буквално взиман от френския текст за службите за сигурност, където се дава гаранция, че те ще изпълняват своите функции в интерес на обществото, в интерес на всички негови институции, но не и свързани с една или друга политическа сила. Затова аз много ви моля, това трябва да остане. Това е от сериозно значение - да не го бъркаме с проблема на деполитизацията, който е предмет на друг закон и ние вече сме го решили. Те нямат право да участвуват в политическа дейност.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Данов, вие?

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: Аз ще моля да остане текстът така, както е. Наистина първото изречение е буквален текст, взет от френския закон, където обаче думата "уважават" е писано, че са "лоялни", което не е българска дума. Ако не ви харесва "уважават", тогава трябва да стане "лоялни", което означава,

че те са длъжни да спазват законите на страната и по отношение на всички институции в страната да имат еднакво отношение на пълна лоялност към тях. Това е значението. Това е пожелание, което според мен е абсолютно необходимо.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Мочуров поиска думата.

АТАНАС МОЧУРОВ: Имам една реплика. Много се извинявам, че без да искам ще напомням на тази зала, че съм писател. Защо? Грижата за българския език нека да оставим на езиковедите и на писателите. Терминът "лоялен" означава нещо съвсем друго, а не "уважаем". Ние тук доказахме какво значи думата "уважаем" - уважаеми господине и т.н. Пък всички знаят... "Лоялен" е термин. Термините трябва да останат в тези закони, защото са старогръцки, латински или френски, но "лоялен", както и в Търговския закон - лоялна и нелоялна конкуренция.

Нека ако има някакви съмнения, така или иначе Великото Народно събрание избра една комисия за българския език, нека това да бъде грижа на тази комисия, а тук да се говори с термини.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ (*от място*): Ако сложим думата "зачитат", а не "лоялно", няма ли да бъде по-добре?

АТАНАС МОЧУРОВ: "Лоялен" е нещо повече, но нека да оставим това на комисията, а не да го решаваме тук.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Колю Георгиев:

КОЛЮ ГЕОРГИЕВ: Аз предлагам: "служителите на Министерството на вътрешните работи са длъжни да зачитат..." Тук просто правя една корекция на колебанието на Мочуров, затова, защото "зачитат" има императивно съдържание, т.е. те са длъжни и да изпълняват и в същото време "зачитат" означава и почит, т.е. да се отнасят лоялно, с уважение. Затова аз смятам, че думата "зачитат" изпълнява необходимата функция.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Вълканов има думата.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Колеги, аз смятам, че изречението трябва да остане. То е въпрос на възпитание, на определен политически морал и внушава съответно поведение. Но наистина думата тук би могла да се замени с нещо по-точно. С министър Данов се консултирахме и смятаме, че може да стане "те са длъжни да бъдат лоялни към институциите на политическата система на Република България".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, при това положение гласувайте с поправката "лоялни" на чл. 4.

Гласували 214 народни представители. От тях 208 са за, 1 - против, 5 - въздържали се. Чл. 4. се приема.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: "Чл. 5. Ал. 1. Служителите на Министерството на вътрешните работи при упражняване на своите права и изпълнение на задълженията си са длъжни да опазват живота и здравето, правата и свободите на гражданите и да уважават човешкото достойнство.

Ал. 2. Сведенията за личния живот на гражданите се запазват в тайна, освен ако в закон е предвидено друго."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не виждам да има забележки. Моля ви, пристъпете към гласуване на чл. 5 с двете алинеи.

Гласували 210 народни представители. От тях 209 са за, 1 - против, въздържали се няма. Чл. 5 се приема.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: "Чл. 6. Ал. 1. Служителите на Министерството на вътрешните работи организират сътрудничество с гражданите за осъществяване функциите на министерството.

Ал. 2. При изпълнение на служебните си задължения длъжностните лица на Министерството на вътрешните работи представляват цялото общество."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не виждам желание за изказване и бележки. Моля, гласувайте чл. 6 с двете алинеи.

Гласували 216 народни представители. От тях 194 - за, 14 - против, 8 - въздържали се. Чл. 6 се приема.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: "Чл. 7. Организацията и дейността на Министерството на вътрешните работи се осъществяват при съчетаване на принципите на централизма и децентрализма."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: И по този член не виждам желания за изказване. Гласувайте чл. 7.

Гласували 228 народни представители. От тях 214 - за, 5 - против, 9 - въздържали се. Чл. 7 се приема.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: "Чл. 8. Ал. 1. Заповедите на началниците са задължителни за техните подчинени.

Ал. 2. Заповедите трябва да се отнасят само до службата и да се придружават с необходимите указания за изпълнението им. С тях не може да се накърнява личното достойнство на подчинените.

Ал. 3. Взаимоотношенията по служба във войските на Министерството на вътрешните работи се осъществяват съобразно правилата на Въоръжените сили."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Също така не виждам желание за изказване.

Моля, гласувайте чл.8, с трите алинеи.

От 226 гласували народни представители, 223 - за, против - 3, въздържали се няма и чл. 8 се приема.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: "Чл.9. Ал.1. Служител, който прецени, че дадената му заповед е незаконна, е длъжен да посочи основанията за това на началника, издал заповедта. Когато заповедта бъде потвърдена писмено, служителят я изпълнява, като отговорността за последиците от изпълнението ѝ носи началникът.

Ал.2. Когато е издадена по време на служба при опазване на обществения ред или съществува положение на непосредствена опасност или на неотложна нужда, заповедта се изпълнява и след устно потвърждение. В този случай началникът е длъжен да я потвърди писмено до края на служебната смяна.

Ал. 3. Когато е издадена заповед, чието изпълнение съставлява очевидно престъпление, служителят не я изпълнява и уведомява незабавно по-горния началник."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: И така, не виждам желание за изказвания

Моля, гласувайте чл. 9.

От 221 гласували народни представители, с 220 - за, 1 против и няма въздържали се - приема се и чл. 9.

Моето предложение е, тук се консултирахме, да пристъпим оттук нататък към гласуване раздел по раздел на глава втора, като се направят съответни бележки общо за раздела. Имайте предвид това, ако предложението се приеме.

Господин Вълканов, имате думата.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Глава втора - "Устройство на Министерството на вътрешните работи".

Да гласуваме това заглавие на глава втора.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте заглавието на глава втора.

С 215 за, против - 1, въздържал се - 1 от гласували 217 народни представители заглавието на глава втора се приема.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Раздел първи. Целият раздел ще прочета. Заглавието е "Органите на Министерството на вътрешните работи се създават с този закон.

Ал. 2. Районът на действие и седалището на органите на Министерството на вътрешните работи се определя от Министерския съвет по предложение на министъра на вътрешните работи.

Чл. 11. Ал. 1. Създават се национални, централни и териториални служби на Министерството на вътрешните работи.

Ал. 2. Национални служби на Министерството на вътрешните работи са:

1. Национална служба за сигурност;
2. Национална полиция;
3. Национална служба за противопожарна охрана;
4. Гранични войски;
5. Вътрешни войски.

Ал. 3. Централни служби на Министерството на вътрешните работи са:

1. Централна служба за борба с организираната престъпност;
2. Специализиран отряд за борба с тероризма.

Ал. 4. Териториални служби на Министерството на вътрешните работи са:

1. Столична дирекция на вътрешните работи;
2. Регионални дирекции на вътрешните работи.

Ал. 5. Националните, централните и териториалните служби на Министерството на вътрешните работи са юридически лица.

Ал. 6. Организацията и дейността на националните служби и на Централната служба за борба с организираната престъпност се уреждат със закон.

Чл. 12. Ал.1. В Столичната и регионалните дирекции на вътрешните работи се създават служба "Национална сигурност", служба "Полиция" и служба "Противопожарна охрана".

Ал. 2. Служба "Национална сигурност", служба "Полиция" и служба "Противопожарна охрана" са самостоятелни и равнопоставени териториални звена на съответните национални служби.

Чл. 13. Ал.1. При Столичната и регионалните дирекции на вътрешните работи се създават:

1. районни полицейски управления;
2. районни служби за противопожарна охрана.

Ал. 2. Районите на действие на районните полицейски управления и районните служби за противопожарна охрана се определят с оглед състоянието на престъпността, обществения ред и пожарната безопасност.

Ал. 3. Районните полицейски управления в рамките на утвърдения им числен състав и фонд "Работна заплата" могат да организират полицейски участъци в отделни населени места на обслужваната територия."

Това беше раздел първи.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има ли желаещи да се изкажат по раздел първи.

Има думата господин Александър Стамболийски.

АЛЕКСАНДЪР СТАМБОЛИЙСКИ: Уважаемо председателство, дами и господа! В чл. 13, ал. 3 е казано, че районните полицейски управления в рамките на утвърдения им числен състав и фонд "Работна заплата" могат да организират полицейски участъци в отделни населени места на обслужваната територия. Много ме тревожи изразът "работна заплата". По принцип нашата полиция за разлика от другите органи на Министерството на вътрешните работи е най-ниско платена, също и за разлика от Министерството на народната отбрана. Според мен има много генерали, офицери и войници, които за целия си живот не помирисват въобще барута, докато полицията, която се занимава с криминални престъпления и гони криминални престъпници и други такива, е с едни от най-ниските заплати. Според мен трябва много добре да се помисли в бюджета на Министерството на вътрешните работи за в бъдеще за фонда "Работна заплата".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Данов.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: Благодаря ви извънредно много за съчувствието към полицията и органите на Министерството на вътрешните работи. Наистина бюджетът е доста лошо оризан от всички посоки, но състоянието на България е такова, че не можем да се сърдим.

Проблемът, който се поставя в рамките на фонд "Работна заплата" можем да открием отделни управления. Като пример мога да ви дам град Варна. Има районно и общинско управление, но в един цял квартал, който е населен с наши събратя, няма участък. В такъв случай, ако се прецени и парите стигат, бихме могли да направим и съответно отделно полицейско участъче или нещо подобно, което да охранява реда. Това е смисълът и на правомощията, което се дава на съответните органи на МВР. Моля ви, да приемете текстовете така, както са направени.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Венцислав Бъчваров.

ВЕНЦИСЛАВ БЪЧВАРОВ: Министър Данов ме изпревари, но аз исках да помогна с една редакционна поправка в смисъл, че районните полицейски управления могат да организират полицейски участъци в отделни населени места на обслужваната територия. Това са неща, които с течение на времето ще се променят, с бюджетите ще се променят. Да не се фиксира в закона "в рамките на утвърдения им числен състав".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Вълканов, приемате ли направеното предложение за промяна в текста?

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Текстът беше много внимателно обсъден в комисията. Смятам, че няма основание за промяна. Моля, да гласувате текста така, както е предложен.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Чухте обясненията на министъра господин Данов и господин Вълканов. Те държат текстът да се приеме в този му вид. Има все пак известни граници...

Господин Чунчев има думата.

АТАНАС ЧУНЧЕВ: Имам един въпрос към вносителите. Интересува ме икономическата самостоятелност на районните полицейски управления. Районните управления на МВР досега нямаха икономическа самостоятелност и бяха на общ бюджет. Средствата от съветите се привеждаха в окръга, в регионалното управление и оттам им се даваха. Искам да разбера каква ще бъде икономическата самостоятелност на тези районни полицейски управления?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Данов.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: Съвсем ясно е записано: "Определя в рамките на утвърдения им числен състав и фонд "Работна заплата"...". Ако те могат да спестят от тях и да преместят някой друг, ще се получи това, което се иска. Това правомощие дава голями възможности за манипулиране.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Пристъпваме към гласуване на раздел първи така, както е предложен. Моля, гласувайте!

С 217 гласа за, 1 - против, 1 - въздържал се - раздел първи се приема.

Има думата господин Вълканов.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: "Раздел II - Национална служба за сигурност

Чл. 14. Националната служба за сигурност:

1. наблюдава, установява, ограничава и противодействува самостоятелно или съвместно с други държавни органи на дейности, които са свързани с:

а/ разузнаване в полза на чужди сили;

б/ нарушаване единството на нацията, териториалната цялост и суверенитета на страната;

в/ прилагане на сила или използване на общоопасни средства, с които се застрашава или уврежда националната сигурност;

г/ насилствена промяна на конституционноустановената държавна и обществена система в Република България.

2. събира, обработва, съхранява и предоставя на държавни органи информация за защита на националната сигурност и националните интереси в случаите и по реда, определени със закон;

3. съдействува на държавни органи и организации за създаване и функциониране на националната система за опазване на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна и упражнява контрол за спазването ѝ;

4. самостоятелно или съвместно с други специализирани органи защитава стратегически и животоосигуряващи за страната дейности и обекти."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Венцислав Бъчваров.

ВЕНЦИСЛАВ БЪЧВАРОВ: Тук има едно изречение, което ме смущава малко и моля, ако е възможно, да се намери по-добра редакция. Става дума за т. 1, буква "б". Думите "нарушава единството на нацията". Малко смущаващо е това понятие. Какво трябва да се разбира под думите "нарушава единството на нацията"? Ние дискутирахме с група колеги и останахме с впечатлението, че ако един от нас изкаже мнение, различаващо се от мнението на другите, това може наистина да нарушава единството на нацията. Би трябвало да бъде редактирано малко по-добре. В момента не мога да предложа редакция, но това изречение ме смущава.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Румен Воденичаров.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Господин Бъчваров, аз се учудвам, че предлагате отпадането на една такава точка. Веднага ще ви кажа, че става дума за ОМО "Илинден" и за всичките прояви на ДПС. Това са двете организации, включително и "Подкрепа", които в момента представляват опасност за единството на нацията.

Задължително е това да влезе. Има три сили, които трябва да се елиминират по някакъв начин в нашия живот.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Марко Тодоров.

МАРКО ТОДОРОВ: Трябва да кажа, че точно изявлението на господин Румен Воденичаров ме плаши още повече, защото утре може да каже, че и СДС разединява нацията. Аз бих предложил думите "единство на нацията" да отпаднат. Да остане само нарушаване на териториалната цялост и суверенитета на страната. Всички останали въпроси по отношение на, така да се каже, политически проблеми се уреждат от други закони. Предлагам да отпаднат само думите "единство на нацията".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Данов.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: При възраженията, които се направиха аз мисля, че наистина понятието "нарушаване единството на нацията" може да ни върне към старите времена и да се върнем към така наречената вражеска пропаганда, пропаганда свързана с всякакво изказване.

Когато правихме закона под тези думи ние разбихме, който върши нещо в нарушение на законите, за да стигне до нарушаване единството на нацията. Не всяко изказване е нарушаване единството на нацията. Всяка партия сама по себе си проповядва определена идеология и тя се противопоставя на другата идеология на някои от другите партии или на всички останали партии. Това не значи, че единството на нацията по този въпрос води до нейното раздробяване.

Би било разумно, ако премахнем текста. Трудно можем да кажем, че една определена идеология каквато и да е, щом не проповядва съзнателно сваляне на системата, разединение на нацията, ще бъде опасна. Това двусмислие е много опасно и когато започне да се тълкува и от съдилищата може да доведе до много сериозни последици.

Съгласен съм да отпадна думите "нарушава единството на нацията".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Вълканов.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Уважаеми колеги, искам да обърна вашето внимание върху това, че в чл. 43 от проекта за Конституция се говори за организации, чиято дейност е насочена срещу суверенитета, териториалната цялост на страната и единството на нацията. Това всъщност е един конституционен текст. Той стои в понятийния апарат на нашата Конституция. Този текст ще трябва да бъде съответно осигурен със закон. От тази гледна точка текстът, който се съдържа в обсъждания законопроект, е необходим.

Аз бих предложил да гласуваме тези думи да се включат в текста. Предложението е направено от името на вносителя, одобрено от Законодателната комисия и при това положение трябва да се гласува предложението отделно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Бахнев.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Господин председател, уважаеми народни представители, вие помните може би, но аз ще напомня, че предложих да имаме някакво решение или в Преходните разпоредби на този закон, или в Преходните разпоредби на Конституцията да уточним в какъв смисъл се употребява в Конституцията думата "нация". Аз предложих една идея нацията и производните от тази дума за пуждите на Конституцията да означава "свкупност на българските граждани, обединени в единна държава". Това е един изход.

Но тъй като аз чух от министър Данов, че тези думи наистина навеждат на размисъл и могат да бъдат изтълкувани превратно, може би да се съгласим да отпадна от дадения текст.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Гласуваме текста без тези думи. След това ще ги поставим на отделно гласуване. Има ли възражения? Няма.

Пристъпваме към гласуване.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Гласуваме от чл. 14, буква "б" да отпадна думите "единство на нацията".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Ясно е за какво гласуваме.

ПЕТЪР БЕРОН: Една грешка в този момент би била много важна за нашето по-нататъшно развитие. С една минута по-късно можем да си отидем вкъщи.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Ще го гласуваме отделно. Ще го допълним.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: "Териториалната цялост" остава, отпада само "единството на нацията".

От 228 гласа, 209 са гласували за, 17 - против, и 2 въздържали се. Текстът на точка "б" се приема.

Сега пристъпваме към гласуване дали да се добавят думите "единство на нацията" към чл.14, т.1, буква "б".

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Предлага се чл.14, буква "б" да има следния вид: "нарушаване единството на нацията, териториалната цялост и суверенитета на страната".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте за или против.

От 216 гласували - 170 са гласували за, 30 - против, и 16 въздържали се. Приема се.

Моля, господин Вълканов, прочетете текста на раздел трети.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ:

"Раздел III

Национална полиция

Чл. 15. Националната полиция:

1. организира и осъществява опазването на обществения ред самостоятелно и съвместно с други държавни органи, с обществеността и гражданите;
2. самостоятелно и във взаимодействие с други държавни и обществени органи разкрива и предотвратява престъпления и други правонарушения и участва в разследването на престъпленията;
3. защитава правата и свободите на гражданите и съдейства за упражняването им;
4. опазва имуществата на държавата, организацията и гражданите;
5. организира и осъществява охраната на учреждения и обекти;
6. самостоятелно и съвместно с други държавни и обществени органи организира и контролира безопасността на движението по пътищата, техническата изправност и регистрацията на моторните превозни средства;
7. разрешава и контролира дейността с общоопасните средства;

8. контролира спазването на паспортния режим в страната;

9. издирва обвиняеми и подсъдими, укрили се от наказателно преследване, осъдени, отклонили се от изтърпяване на наказания, безследно изчезнали, както и други лица в предвидения от закона случай;

10. съдействува и взема необходимите мерки за спазването на законите и разпорежданията на държавните органи;

11. изследва и анализира причините и условията за състоянието на престъпността;

12. събира, обработва, използва и предоставя информация за състоянието на обществения ред, борбата с престъпността и за безопасността на движението по пътищата."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Желает ли някой да вземе думата по раздел трети. Не виждам.

Моля, господа, гласувайте текста на раздел трети.

От 222 гласували, 220 гласа за, 1 против и 1 въздържал се. Раздел трети се приема.

Моля, господин Вълканов, прочетете текста на раздел четвърти.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ:

"Раздел IV

Национална служба за противопожарна охрана

Чл. 16. Ал.1. Националната служба за противопожарна охрана:

1. организира и осъществява държавния противопожарен надзор и пожарогасителната дейност;

2. разработва самостоятелно или съвместно с други държавни органи националната стратегия, формите ѝ и средствата за осъществяване на противопожарната охрана в страната;

3. изследва, установява и анализира причините и условията за възникване и разпространение на пожарите и взема мерки за тяхното предотвратяване;

4. контролира и подпомага организирането на противопожарната охрана в обектите с национално и животоосигуряващо значение;

5. оказва помощ при стихийни бедствия и производствени аварии;

6. събира, обработва, ползува и предоставя информация за противопожарната безопасност в страната.

Ал. 2. Използуването на Националната служба за противопожарна охрана за изпълнение на други функции се разрешава със заповед на министъра на вътрешните работи за всеки отделен случай."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Желает ли някой да вземе думата по този раздел. Извинете господин Стамболийски, имате думата.

АЛЕКСАНДЪР СТАМБОЛИЙСКИ: Уважаемо председателство, дами и господа народни представители. Предстои в България да се създадат частни предприятия, даже и фабрики, и заводи. Смятам, че в закона трябва да се предвиди точка, с която да се задължат тези собственици да наемат противопожарна охрана, т.е. задължително да имат държавна охрана.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Имате думата, господин Данов.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: По отношение на "Пожарната команда", както аз я наричам по времето, когато бях дете и исках да стана пожарникар, трябва да ви кажа, че проблемите бяха сложни. Най-напред се обсъждаше да се създаде Национална пожарна защита или охрана и тя да се пръсне по различните общини, да стане общинска и прочие. Стигна се до убеждението, че това е невъзможно, с оглед на огромната стойност на противопожарните средства и невъзможността на общините често пъти да заплащат за това. Така се създаде национална служба.

Проблемът обаче, който възникна и който продължава да съществува, е за така наречената ведомствена пожарна команда. Стози закон тя се отменя. Ние не можем да защитаваме отделни предприятия, които не желаят да плащат. Ведомствената пожарна защита се издържа от вноските, които трябва да внасят отделните предприятия и учреждения.

Преди около 3 месеца "Пожарната команда" изпадна в положение да не може да изплати заплатите, защото голяма част от предприятията бяха в тежко положение и не можеха да плащат. Днес обсъдахме този въпрос. Може би задължаването на частните предприятия да се ползват от пожарната защита ще даде най-доброто обезпечаване, ако застраховките на предприятия, които не са осигурени с противопожарна защита, бъдат по-високи. Но няма начин, по който ние можем да задължим отделните предприятия да опазват имуществото си, ако те не желаят или ако желаят да осъществят това по някакъв друг начин.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Заповядайте, господин Георгиев.

ТРИФОН ГЕОРГИЕВ: Аз искам да помоля да бъде включен към чл. 16, ал. 1 към текста: Националната служба за противопожарната охрана, т. 1 - организира и осъществява държавния противопожарен надзор и гасителна дейност на територията на цялата страна.

Като имам предвид включването тук и на селата...

(Неодоброжелателни възгласи в залата, обясняване на текста.)

Защо го казвам това? Аз присъствам всеки понеделник на заседанието на Общинската управа в Русе. Преди няколко дни в Ново село, то се намира на 25 км от Русе, е станал един пожар. И докато пожарната отиде, са изгорели някол-

ко къщи. Това не е никак малка работа. Затова аз моля тук да се предвиди организиране и на такива разклонения на тези служби с оглед да се покрие цялата страна. Да се охраняват също и полски имоти: комбайни, вършачки и т.н.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Шишков има думата.

ГРИГОР ШИШКОВ: Предлагам да спрем да гласуваме този закон, защото преди малко ясно и демонстративно пролича нещо, с което парламентарният съюз на демократичните сили няма да се съгласи. Силова намеса. Така можем да я определим. Самият министър прецени, а нека да не забравяме, че министърът е и юрист, че трябва да изключваме едни думи, които явно не говорят за демократичност в този закон. И аз мисля, че това силово налагане, което беше проявено в този момент от страна на мнозинството... (*Шум в залата, неодобрителни възглasi.*)

Моля, моля да бъде изслушан. Господа социалисти, моля да бъде изслушан.

Ако искате гласувайте си този закон, но той ще бъде закон на вас, господа социалисти от мнозинството. Трябва да ви кажа нещо. Нека да се разберем. Има една стара поговорка, че малкото камъче може да обърне колата. (*Неодобрителен шум в залата.*) Аз знам защо реагирате. Аз знам защо реагирате и ще ви го кажа сега и го чуйте добре, хубаво го чуйте, господа социалисти! (*Шум в залата, пререкания.*) Опитът, който правите тук, в Народното събрание да се социалдемократизирате, господа социалисти, е такъв, че колкото баба Яга може да стане Богородица, толкова вие можете да станете социалдемократи.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Дърмов поиска думата.

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Уважаеми колеги, аз исках да взема думата, когато се развиваше дискусията относно тези думи в ал. 5. Искам да обърна внимание, че тука са дадени основните направления, които се осъществяват от службата за сигурност:

В ал. 1 - това е дейността по така нареченото класическо контраразузнаване.

В ал. 2 - това е дейността срещу сепаратистките организации. Поради сложната обстановка, която е съществувала на Балканите и поради нашата сложна история, която сме имали.

Ал. 3 - това е борбата с тероризма.

И ал. 4 - това са съобразните революции и промяна на установения конституционен строй.

Следователно аз не виждам основание ние излишно да политизираме този въпрос. (*Ръкоплясания в залата.*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Данов има думата.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: Аз съм учуден от реакцията на господина, когото не познавам. Шишков, извинявайте. Ако ме обвинява мен, че употребявам силови методи, защото съм на силов министерство и защото съм юрист, ще го моля да ми се извини.

ДЕПУТАТ (от място): Той нямаше предвид това.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: Аз помолих вие да гласувате да отпаднат думите "единство на нацията" да отпаднат от този закон, защото могат да бъдат тълкувани така превратно от различни съдилища, че на мнозина да се види ... (*Шум в залата, пререкания между депутати от опозицията и БСП.*)

Господа народни представители...

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (звъни): Искам само едно да обясня. Аз поисках разпечатка да се направи, да се види как е гласувано по партии, а не да се обиждате.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: Искан да се избегне възможността именно от тази служба, която се занимава с класическото контраразузнаване, да поеме в ръцете си и да разсъждава доколко и доколко не се разцепва нацията. С една дума, да се отнема възможността на политическите партии по дадения въпрос да имат особено мнение. Ако тези текстове биха останали по мое мнение нищо не пречи да ви подгоня всичките, че разцепват нацията. Едните поддържат едната теза, другите поддържат другата теза. Нацията при това положение е разцепена.

Съвсем друго се търсеше в тези думи и понеже не са ясно написани, смятах, че трябва да отпаднат.

Смятам, че това ще бъде необходимо да залегне като изричен институт в Наказателния кодекс и да се разбира точно какво значи "разлагане на нацията". Има организации, за които като главна и основна цел в живота и съществуването им е именно разцепването именно на тази нация. Може да не им харесва тази нация и да се обявяват като малцинства, и да се обявяват като автономни области и пр. Именно затова го оттеглих, защото смятах, че едно такова тълкуване може да ограничи човешките права, които всеки един от вас трябва да притежава. Ако смятате обратното обаче, нещата могат да бъдат поправени. Но при гласуването се оказа, че болшинството предпочитат това. Аз не смятам, че тук беше силовият елемент на болшинството, което реши с по-голямото мнозинство, че трябва да се запазят тези думи.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на господин Стамболийски да прочете разпечатката, за да се избегнат недоразуменията и ще продължим по-нататък.

АЛЕКСАНДЪР СТАМБОЛИЙСКИ: Разпечатан на 2 юли 1991 г., вторник, 19 ч. и 37 м.

Проведено е гласувано по тема 2 "Законопроект за МВР" - второ четене".

Резултати общо за парламента.

Гласували са общо 216 депутати, от които:

За - 170 (78,70%)

Против - 30 (13,89%)

Въздържали се 16 (7,41%).

Резултати само за СДС.

Гласували са общо 52 депутати, от които:

За - 28 (58,85%)

Против - 21 (40,38%)

Въздържали се 3 (5,77%).

Ако искате и за другите парламентарни групи?

РЕПЛИКА ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ: Да.

АЛЕКСАНДЪР СТАМБОЛИЙСКИ: Резултати само за БНЗС:

Гласували са общо 10 депутати, от които:

За - 9 (90%)

Против няма

Въздържал се 1 (10%)

Резултати само за БСП

Гласували са общо 147 депутати от които:

За - 128 (87,07%)

Против - 7 (4,76%)

Въздържали се 12 (8,16%)

Резултати само за ДПС:

Гласували са общо 2 депутати, от които:

За 1 (50%)

Против 1 (50%)

Въздържали се няма.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Огойски, имате думата.

ПЕТКО ОГОЙСКИ: Господа, бих искал да не се реагира така емоционално, но да се държи сметка и за нещо национално. Говори се за защита на националния суверенитет. Та нали предпоставка за него е единството на нацията. И нека всички тук, както се прочете, разбират, че това е едно общо решение, и нека да не си позволяваме да реагираме от името на толкова и толкова хора на едно общо решение, тъкмо, когато не уйдисва на отделен депутат.

Нека да бъдем единни в защита на доброто на България. (*Ръкопляскания в залата.*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Берон има думата.

ПЕТЪР БЕРОН: Уважаеми колеги, доктор Шишков явно смята, че се отнася за политическото единство на нацията. Аз не го разбирам така. След като е провъзгласен в Конституцията политическият плурализъм, никой не може да бъде, разбира се, атакуван за това, че изразявал мнения, които са различни от тези на други групи от българския народ. Тук става въпрос именно за националното единство така, както го разбираме в плана на националния суверенитет.

Този параграф вече смятам за преминат и сме на този параграф, който сега обсъждаме.

Затова искам да попитам господин министъра. При положение, че ведомствената противопожарна охрана вече се разделяме с нея и казваме, едно предприятие евентуално ще го принудиме с повишени застраховки ли по друг начин да има интерес да си плаща охрана, ако предприятието все пак не пожелае да плаща, а стовари примерно в центъра на един жилищен квартал голям брой бидони със спирт или купчини талаш и пр., по някакъв начин трябва да има механизъм, който да не допуска това нещо. Какъв е този механизъм?

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Уважаеми колеги, съвсем накратко искам да ви обърна внимание, че ние обсъждаме не закон за противопожарната охрана. Такъв закон ще има. Изрично е казано в чл. 11, че организацията и дейността на националните служби се уреждат със закон. И понеже тук става дума именно за националната служба за противопожарна охрана, това означава, че ще има специален закон, където тези въпроси ще бъдат подробно и ясно уредени. Така че не е място тук тези подробности да се разглеждат. Специалният закон ще ги уреди достатъчно подробно и ясно. Моля, да се гласува текстът.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Ако няма повече предложения пристъпваме към гласуване на раздел IV. Моля гласувайте! С 225 за при 227 гласували, 1 - против, 1 - въздържал се - раздел IV се приема.

Раздел V.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ:

"Раздел V

Войски на Министерството на вътрешните работи

Чл. 17. Ал.1. Граничните войски са специален род войски, съставна част от Въоръжените сили на Република България, за охрана на държавната граница и контрол за спазването на граничния режим.

Ал.2. Граничните войски:

1. охраняват и участвуват в отбраната на държавната граница в мирно и военно време;

2. самостоятелно и съвместно с други държавни органи осъществяват граничния режим и контрол на преминаващите през границата на страната лица и транспортни средства, включително и в териториалното море, вътрешните морски води и българската част на река Дунав;

3. откриват и задържат нарушители на държавната граница;

4. самостоятелно и съвместно с други държавни органи защитават сигурността и обществения ред в граничната зона;

5. съдействуват за изпълнението на споразуменията със съседни страни по режима на държавната граница;

6. събират, обработват и предоставят на държавните органи информация за нарушения на държавната граница и граничния режим.

Чл. 18. Ал.1. Вътрешните войски са специализирана войска, съставна част от Въоръжените сили на Република България, за охрана на стратегически и животоосигуряващи обекти, за възстановяване и поддържане на обществения ред при особено тежки масови нарушения или при военно или друго извънредно положение.

Ал.2. Вътрешните войски самостоятелно и съвместно с други органи на Министерството на вътрешните работи обезвреждат терористични и диверсионни групи, действащи на територията на страната.

Ал.3. Използуването на вътрешните войски за изпълнение на други функции се разрешава със заповед на министъра на вътрешните работи за всеки отделен случай."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има ли желаещи да вземат отношение? - Бъчваров.

ВЕНЦИСЛАВ БЪЧВАРОВ: Дами и господа! В обсъждането на първо четене аз бях направил едно предложение по чл. 17, отнасящо се до Граничните войски, но очевидно не е взето предвид това мое предложение. Това предложение аз го правя въз основа на мои разговори, които съм водил с висшия състав по Граничните войски. Те наистина са специален род войски, но не бива да им се създават такива функции, каквито се дават в т. 1. Тук е посочено, че те охраняват и участвуват в отбраната на държавната граница в мирно и военно време. Много по-добре би било да бъде записано тук и съответно развито вече в Закона за граничните войски, че граничните войски охраняват държавната граница в мирно време и участвуват в отбраната и в случай на война.

Точно това е моето предложение така да бъде преработена т. 1.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има само едно предложение. Господин Вълканов, мисля, че може да се приеме за прередактиране.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Поправката е свършено редакционна. Тя не променя смисъла. С министър Данов смятаме, че няма основание за промяна на текста. Моля, да се гласува.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте раздел пети! С 200 за от 209 гласували, против - 6, въздържали се - 3, раздел пети се приема.

Раздел VI.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ:

"Раздел VI

Централни служби на Министерството на вътрешните работи

Чл. 19. Ал. 1. Централната служба за борба с организираната престъпност:

1. наблюдава, установява, ограничава и самостоятелно или съвместно с други специализирани органи противодействува на дейности, свързани с:

а/ терористични действия срещу лица и обекти на територията на страната;

б/ незаконно производство и търговия с наркотици и други физиологически силно активни вещества;

в/ организирана контрабанда с оръжия, стратегически стоки, исторически и културни ценности;

г/ организирани престъпления в икономическата и финансовата система на страната;

2. събира, обработва, съхранява и предоставя на държавните органи информация за състоянието на организираната престъпност съобразно предмета на дейността си.

Чл. 20. Ал.1. Специализираният отряд за борба с тероризма се използва за предотвратяване на терористични действия и други тежки престъпления, за залавяне на техните извършители, както и при особено тежки, масови нарушения на обществения ред.

Ал.2. Използуването на специализирания отряд се разрешава с писмена заповед на министъра на вътрешните работи за всеки отделен случай."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има ли желаещи да вземат отношение към раздел шести? Румен Воденичаров.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Уважаеми колеги! Направихме една грешка в Конституцията и сега сме на път да я повторим. Една много дребна поправка трябва да се направи з точка 1, буква "б" - "незаконно производство и търговия с наркотици и други биологически силно активни вещества" е по-правилното.

Господин Палакаркин направи тази забележка онзи ден, но ние я прогласувахме. Поне в закона да бъде по-точно. *(Обаждат се от залата: Гласувахме я.)* Вместо "физиологически" да стане "биологически".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Мичев.

ДОБРИН МИЧЕВ: Преди, когато обсъждахме още общите положения на Министерството на вътрешните работи на стр. 2 господин министър Данов, когато пледирах за архива на МВР ме препрати към т. 2 на чл. 19, където се казва "събира, обработва, съхранява и предоставя и т.н. информация". Но тук става дума за Централната служба за борба с организираната престъпност. Аз смятам, че архивът на МВР трябва да се сложи към централните служби и трябва да му се определи отделен член. Той не може да бъде прикрепен към службата за борба с организираната престъпност.

Затова предлагам самостоятелен член: "Архивът на МВР съхранява, обработва и предоставя за ползване документите на службите на МВР."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Други не виждам. Отношение към тези предложения.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: Аз ще моля текстовете да бъдат гласувани по начина, по който са поднесени, като предложението на господин Мичев не бъде възприето. В следващите глави се обсъжда и този въпрос. А проблемът дали и доколко ще има един централизиран архив на Министерство на вътрешните работи или всяка от националните служби ще има самостоятелен архив с оглед на нуждите и необходимостта от ползуването на този архив, ще се реши допълнително вече с правилника, който ще се създаде към законите.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Вълканов, чухте обяснението на господин Данов. При вас има ли нещо?

ДОКЛАДЧИК ВЕЛИКО ВЪЛКАНОВ: Това предложение, което направи колежата Воденичаров, може да се приеме, но аз просто не съм специалист, за да мога да се произнеса.

(Светослав Шиваров от място: да съобразим текста с този на Конституцията)

Кое е по-точното - биологично ли? Биологично, добре. Добре, нямам нищо против да стане така в съответния текст на чл. 19, буква "б": "Незаконно производство и търговия с наркотици и други биологически силно активни вещества."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля гласувайте раздел VI.

При 216 гласували - 211 за, против няма, въздържали се - 5.

Приема се и раздел VI.

Раздел VII.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ:

"Раздел VII

Общи служби на Министерството на вътрешните работи.

Чл. 21. Ал. 1. Оперативно техническите служби:

1. осигуряват на държавното ръководство необходимите специални съобщителни средства;
2. организират, ръководят и контролират шифровата работа, разработката и производството на шифри и шифрова техника за нуждите на страната;
3. разработват, произвеждат и поддържат техническите средства, обслужващи дейността на министерството.

Ал. 2. Службите по предходната алинея, чрез специални разузнавателни средства подпомагат органите на Министерството на вътрешните работи и другите служби за сигурност в страната при изпълнението на възложените им функции.

Ал. 3. Специалните разузнавателни средства по предходната алинея, условията и редът за тяхното използване се определят със закон.

Чл. 22. Осигуряващите служби организират и контролират оперативно-бойната и мобилизационната подготовка и осъществяват охраната, отбраната и пропускателния режим в сгради на министерството, определени от министъра на вътрешните работи.

Чл. 23. Ревизионната служба контролира финансовия режим и опазването на имуществата на Министерството на вътрешните работи.

Чл. 24. Ал. 1. Службите за материално-техническото и социалното осигуряване осъществяват снабдяването в мирно и военно време с въоръжение, технически средства и униформено облекло.

Ал. 2. Службите по алинея първа организират медицинското обслужване и другите социални и културни дейности за личния състав. Те организират изграждането, използването на сградния фонд и комунално-битовото обслужване в министерството."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има ли желаещи да вземат отношение към раздел седми? Не виждам. Моля, гласувайте раздел седми.

Гласували 221 народни представители. От тях 219 за, против няма, 2 въздържали се. Раздел седми се приема.

ДОКЛАДЧИК ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ:

"Раздел VIII Научно-приложни институти и учебни заведения при Министерството на вътрешните работи

Чл. 25. Научно-приложните институти и учебните заведения обслужват професионалните, научно-техническите и образователните нужди на Министерството на вътрешните работи.

Чл. 26. Ал. 1. Научно-приложните институти се създават от Министерския съвет по предложение на министъра на вътрешните работи.

Ал. 2. Организацията, дейността и взаимодействието на научно-приложните институти с националните служби се уреждат с правилник на министъра на вътрешните работи.

Чл. 27. При Министерството на вътрешните работи се създават следните учебни заведения: Висш институт, училища за сержанти и центрове за специализация."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има ли бележки по този текст? - Няма. Гласуваме раздел осми.

Гласували 207 народни представители. От тях 206 за, против няма, един въздържал се - приема се и раздел осми.

Господин Данов иска да каже няколко думи.

МИНИСТЪР ХРИСТО ДАНОВ: Госпожи и господа народни представители! От името на Министерството на вътрешните работи, от цялата й организация и хората, които охраняват улиците със сините униформи, и от мое лично име ви благодаря за участието и активната помощ, която оказахте при създаването на един от най-хубавите закони, които нашата страна е имала, във връзка с организацията на това министерство. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има още две глави от закона, които ще бъдат внесени допълнително, когато се подготвят.

Утре пленарно заседание от 15 часа. Закривам заседанието. *(Звъни.)*

(Закрито в 20 ч. и 05 м.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Николай Тодоров